

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Modstandskampen 1940 - 45

3. 1996

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

SAMMENSLUTNINGEN
AF DANSKE FANGER
FRA FRIHEDSKAMPEN
1940 - 45

HORSERØD
FRØSLEV
DACHAU
HANNOVER-STÖCKEN
NEUENGAMME
SACHSENHAUSEN
STUTTHOF
BUCHENWALD
THERESIENSTADT
RAVENSBRÜCK

Modstand - vist nytter det...

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger Krigssejlere, Modstandsfolk

Sammenslutningen af danske fanger fra Frihedskampen 1940-45

Formand: Villy B. Jensen, Lindevej 12, 3200 Helsinge. Tlf. 48 79 45 91.
Sekretær: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. Tlf. 42 48 56 74.
Kasserer: Bernth Johannesson, Johs. V. Jensens Allé 48, 4 tv., 2000 Frb. Tlf. 31 16 32 84.
Bestyrelse: Villy Karlsson, Helge Kierulff, Hans Andersen, J. E. Finderup, Birgit Krasnik Fischermann, Peter Møller Madsen, John Nielsen, Birgit Lærche, Lilian Olsen og Kaj Christensen.

Indlæg dækker ikke nødvendigvis foreningens eller redaktionens synspunkter.

Kammeraternes Hjælpefond

Selvejende institution, stiftet 1945

Formand: Hans Andersen, Sløssevej 19, 4894 Øster Ulslev. Tlf. 53 86 55 59.
Næstformand: Mogens Dyre, Kærvej 14, 6400 Sønderborg. Tlf. 74 42 86 26.
Sekretær: Aase Beck Eigenbroth, John F. Kennedy Plads 4, 9000 Ålborg. Tlf. 98 12 32 31.
Kasserer: Poul Brandt, Glerupvej 19, 2610 Rødovre. Tlf. 42 91 13 72.
Angående ophold på feriehemmet på Kegnæs (7 sengepladser, adresse: Flejmosen 4, Østerby. 6470 Syd-Als, tlf. 74 40 53 42.
rettes henvendelse til: Jørgen Kjeldsen, Svendborgvej 85, 5750 Ringe, tlf. 62 62 23 72 eller Erik Hauberg, Holballe, Tandslet, 6470 Sydals, tlf. 74 40 76 32.
Tilsynsførende: Ejler Mortensen, Nørregade 6, 6440 Augustenborg. Tlf. 74 47 17 04.

Fangesammenslutningens Rekreativsfond

Fonden, der er stiftet af SAMMENSLUTNINGEN AF DANSKE FANGER FRA FRIHEDSKAMPEN 1940-45, yder støtte til rekreativophold for tidligere fanger og andre invaliderede fra frihedskampen.

Ansøgningsskema kan rekvireres hos formand: Villy B. Jensen, Lindevej 12, 3200 Helsinge, eller i de enkelte foreninger. Der kan bevilges støtte på indtil 75 pct. af rekreativopholdets samlede pris, dog max. kr. 4.000.

Der ydes støtte til ophold på egentlige rekreativshjem, kuranstalter, sanatorier etc. Til ophold af mere feriemæssig karakter kan der ikke bevilges støtte.

Ansøgningsskemaet skal ved indsendelsen være udfyldt således, at samtlige spørgsmål er besvaret. Den i skemaet nævnte dokumentation skal være bilagt. Originale bilag vil blive returneret sammen med besvarelsen.

Da bevilgede beløb ikke kan udbetales til ansøgeren, men kun til rekreativopholdets arrangør, må skemaet indsendes i så god tid, at svaret kan være fremme, inden betaling for opholdet skal finde sted. Det må påregnes, at behandlingen af ansøgninger i fondens bestyrelse tager omkring 14 dage.

Neuengamme Foreningens Rekreativ- & Hjælpekasse til fordel for Frihedskampens Ofre

Adresse: Søster Lærche, Immerkær 25, 2tv, 2650 Hvidovre, tlf. 36 75 58 03.

Midlerne fra salg af frimærker med overpris, til fordel for frihedskampens ofre og deres minde, udgivet i anledning af 40 års dagen - 4. maj 1985, uddeles til rekreativformål eller -hjælp i særlige trangstiltfælde. Beløb kan søges af danske statsborgere, der er - eller vil kunne anerkendes - i henhold til lov om erstatning til besættelsestidens ofre § 1a. Anmodning om ansøgningsskema sendes til ovenstående adresse.

ABONNEMENT, BLADREGNSKAB OG ANNONCER

Dagmar Mørk Jensen
Damms Teglgård 20, 1 th
6200 Aabenraa
Tlf./fax. 74 62 71 14

REDAKTION

Kaj Christensen
Præstegårdsvænget 16
5210 Odense NV
66 13 80 10
Ansvarshavende

Fung. redaktør
Birgit Krasnik Fischermann
Gl. Vartovvej 29, 2tv.
2900 Hellerup.
Tlf. 39 62 83 55.

TRYK

Fjerritslev Avis Offset

TIL ABONENTERNE

Bladet vil udkomme i månederne. Februar, april, juni, august og november.

Stof der skal med i bladet skal være inde på redaktionen den 1. i måneden umiddelbart før.

PRIS

100,00 kr. i 1996.

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger
Krigssejlere
Modstandsfolk

3. 1996

*Modstand -
vist nytter det...*

Modstandskampen 1940 - 45

Gestapofanger Krigssejlere Modstandsfolk

Organ for Sammenslutningen af danske fanger
for FRIHEDSKAMPEN 1940-45

Buchenwald-klubben
Dachau-klubben
Landsforeningen Erhvervshæmmede fra Frihedskampen
Landsforeningen Gestapo-Fangerne
Foreningen af Gestapofanger fra besættelsen
Hannover-Stöcken-gruppen
Horsørød-Foreningen
Landsforeningen af kz-fanger fra Neuengamme
Ravensbrück-gruppen
Sachsenhausen-foreningen
Stutthof-foreningen
Theresienstadt-foreningen
Krigssejlerne

Nr. 3.

1996

2. årgang

Krigssejler

Maskinchef i ØK

Aage Christian Jensen, 1893-1942

Maskinchef i ØK, Aage Christian Jensen blev født i Ramsherred i Rudkøbing den 4. juli 1893. Han var førstefødte søn af Rudkøbings pæreskipper Rasmus Hansen Jensen og hustru Emilie f. Pedersen, som senere var bosiddende i eget hus på Strandgade nr. 9. i Rudkøbing.

Under indtryk af det tyske angreb på Danmark i april 1940, gik Aage Christian Jensen frivilligt i engelsk søkrigstjeneste i maj 1940 sammen med den øvrige besætning på ØK's Chile i Singapore. To år senere, den 7. juni 1942, blev Chile angrebet og sænket af den italienske ubåd »Da Vinci«, ved den vestafrikanske atlantehavskyst i området syd for Elfenbenskysten. A.C. Jensen omkom lige knapt 49 år gammel og efterlod sig hustru og en 14-årig søn.

Posthumt modtog A.C. Jensen »the 1939-1945 Star«, »the Atlantic Star«, »the Burma Star« samt den

britiske Kronens »1939-1945« udmærkelse for sin indsats som civil maskinchef i engelsk krigstjeneste.

Chile's krigsforlis

Maskinskipet Chile var et lastmotorskib, bygget som åben shelter-decker. Skibet var på 5569 brutton og 3490 nettoregisterton. Det var således et pænt stort skib på 425 fod i længden, 55 fod bredt og en dybde på lidt over 38 fod. Skibet havde med andre ord en længde på omkring 135 meter. Da Chile gik i engelsk krigstjeneste i maj 1940 var hun 25 år gammel, bygget på B&W i 1915. Chile var én ud af den række af dieseldrevne skibe, startende med det berømte »M/S Selandia« i 1912, som i årene umiddelbart før og efter 1. verdenskrig havde revolutioneret fragtskibstrafikken ved oliens overtagelse af kullet som energikilde.

M/S Chile afsejlede for sidste gang fra København den 23. januar

1940. Forinden havde der været et kort intermezzo, hvor skibet havde en grundstødning ved Nørresundby og måtte vende tilbage for at blive repareret på B&W-øen, reparationen varede dog kun ét døgn.

Søndag den 7. april afgang Chile fra Singapore, med kurs mod Bangkok. På Danmarks besættelsesdag om morgenen tirsdag den 9. april 1940 var Chile i Malagabugten på vej til Koh-si-chang, hvortil det ankom kl. 19.40 (dansk tid). Torsdag den 11. april afgang skibet efter at have løst ca. 2000 tons, men med endnu 2000 tons ladning ombord, hovedsagelig jernbaneskiner, der skulle have været løst i Bangkok. Imidlertid havde kaptajnen, på daværende tidspunkt Chr. Nielsen, fået et telegram fra myndighederne i Saigon om at komme derop. Senere på dagen kom et nyt telegram med anmodning om at opgive position, da en destroyer så ville komme ud og eskortere skibet til Sai-

gon. Istedet besluttede kaptainen (formentlig efter samråd med besætningen) at lukke for radiostationen, afbryde losningen og istedet afgå til Singapore for her at gå i engelsk tjeneste. Efter ankomsten til Singapore lossede man den resterende ladning.

Priseretten i Singapore tog skibet under behandling, og det engelske flag blev hejst onsdag den 22. maj 1940. Skibet blev herefter afmagnetiseret og efterset i tørdok, men efter aftale med flådemyndighederne blev det foreløbig ikke bevæbnet. Mandskabet undertegnede alle de britiske betingelser, og kunne dermed fortsætte med skibet under nyt rederi - nemlig »United Baltic Coporation«.

Chile forlod Singapore i juni måned 1940, for at gøre sin første rejse under engelsk flag for det engelske selskab »Bibby Line«. Man sejlede til Rangoon, hvor man lastede ris og stykgods til London. Den 21. juli 1940 passerer skibet Cape Town i Sydafrika, med kurs mod Freetown, på den afrikanske vestkyst, hvorfra det skulle sejle i konvoj nord om Skotland til Tilbury dokkerne ved London. Losningen i Tilbury blev gennemført på 24 dage, til trods for at dokkerne dag og nat var udsat for tyske luftangreb. Skibet gik herfra i ballast, ca. 700 tons fast ballast - og passerede Cape

Town igen omkring 22. januar 1941 på vej mod Rangoon. Herfra lastede man stykgods til Liverpool.

På den næste rejse lastede skibet udgående fra England. Det var i Newport Monmouthshire (Bristol kanalen) og det var stykgods til Port Sudan og Mellemøsten. Skibets operationer er herefter ukendte i en periode. Blot ved vi, at man på et eller andet tidspunkt i løbet af det forløbne år var blevet bestykket med en kanon, som en af mandskabet var blevet uddannet til at betjene, og desuden var kaptajn Chr. Nielsen fratrådt og var blevet erstattet af Niels Erik Bom, som var blevet forfremmet fra styrmand kort forinden.

Ubådskrigen fra aksemagterne (Tyskland, Italien og Japan), mod de skibe der sejlede forsyninger til de allierede, havde længe raset hårdt, og man havde fra Chiles dæk kunnet observere, hvordan mange andre skibe i konvojerne var blevet torpederet og var gået ned med et ukendt antal besætningsmedlemmer.

Lørdag den 21. marts 1942, mere end 2 år efter at det havde forladt sin nu tyskbesatte hjemby København, passerede Chile igen Cape Town under engelsk flag og med kurs mod Freetown, hvor det skulle have været i konvoj mod England. Imidlertid fik det efter nogle

timers sejlads maskinskade og måtte returnere til Cape Town. Først 2 måneder senere, lørdag den 23. maj 1942, var reparationen tilendebragt, og Chile kunne genoptage sin afbrudte sejlads.

Sent om aftenen søndag den 7. juni 1942 registreres skibet som forlist efter at have modtaget en fuldtræffer med to torpedoer i bagbordsside midtskibs i maskinrummet. Torpedoerne var affyret fra den italienske ubåd »Da Vinci«, som på daværende tidspunkt var under kommando af kommandør Luigi Cellani Longanesi. Angrebet fandt sted ved den vestafrikanske atlantehavskyst, nærmere bestemt på positionen 4,17 Nord og 13,48 Vest. Positionen angiver et sted i Guinea basinet i området syd for Elfenbenskysten. Skibet var da undervejs fra Cape Town til Freetown i den vestafrikanske stat Sierra Leone.

Skibets maskinchef, 1. mester Aage Christian Jensen befandt sig over dækket, da man kl. 21.30 GMT (hvad også svarer til tiden i området, uden forudgående varsel observerede kølvandsstriberne fra 2 torpedoer. Begge torpedoer krydsede skibets bov fra bagbord til styrbord, uden at ramme. Men alle vidste at det nu kun ville være et spørgsmål om minutter, inden de næste torpedoer ville komme og denne gang formentlig med større præcision.

Kaptajnen, Niels Erik Bom, beordrede øjeblikkelig skibet drejet i en vinkel på langs af torpedoernes kølstreber, for på denne måde at udgøre det mindste mulige mål for evt. efterfølgende torpedoer. Kanonen blev bemanded, der blev sørget for ekstra udvig, og alarm blev givet til det resterende mandskab om at samle sig ved redningsbådspladserne. Den polske smører Kaminski og 2. mester, Einar Rasmussen var på daværende tidspunkt alene i maskinrummet. Maskinchefen Aage Jensen løb øjeblikkelig anden mesteren til undsætning, i håb om at man med fælles indsats kunne nå at vende skibet. Samtidig hermed, nærmere bestemt kl. 21.35, afsender skibets telegrafist Kaj Juul Christensen advarsels signal »SSSS

A.P. MØLLER

På de syv have -
under den syvstakkede
stjerne

MÆRSK

4,17 nord 13,48 vest - Chile - set kølvand af 2 torpedoer kl. 21.30/7«.

Kl. 21.50 - tyve minutter efter at de første torpedoer var observeret ramtes maskinrummet i bagbordside af to torpedoer i et øredøvende drøn. Eksplosionen var så voldsom, at det fra dem som stod på broen senere er blevet beskrevet som, at det så ud som om - (cit) »at hele maskinhuset faldt sammen som et korthus«. Begge maskiner stoppede med det samme, alle lanterne gik ud (det var en meget mørk nat), maskinrummet fyldtes øjeblikkelig med vand og agterenden begyndte øjeblikkelig at synke.

Der blev straks givet ordre til at forlade skibet. Den bagbords redningsbåd, der indeholdt skibets redningsbåds-radioudstyr og skibets papirer, blev beskadiget og forliste ved eksplosionen. Men den styrbords redningsbåd samt motorredningsbåden blev firet i vandet og kom klar af skibet med 37 af skibets 44 mand store besætning. Yderligere 2 mand blev fra redningsbådene fisket op af vandet. Cirka 13 minutter efter at skibet var truffet i maskinhuset, nærmere bestemt kl. 22.03, rejste skibet sig med forstavnen lodret i vejret og sank.

Eftersom at første og anden maskinmester, samt den polske smører Kaminski, befandt sig i maskinrummet da eksplosionen indtraf, formodedes de alle dræbt i eksplosionsøjeblikket. Tredie mester og overkokken mentes ligeledes dræbt ved eksplosionen. Man så dem forlade bådspladsen, rimeligvis for at hente nogle personlige ejendele fra deres kahytter. Ifølge kaptajnen optrådte alle, såvel skibets officerer som mandskab, med (cit) »ulastelig ro og disciplin, før så vel som efter de forlod skibet«.

Ialt reddedes således 39 mand, ud af den 44 mand store besætning. De omkomne fra »M/S Chile« var 1. maskinmester Aage Christian Jensen (* 4/7 1893), 2. maskinmester Einar Marinus Rasmussen (* 1/2 1904), 3. maskinmester Bertel Marinus Augustsen (* 23/5 1910), samt den polske smører, Kaminski, og overkokken Louis Hess.

Redningsbådene forblev, hele natten og frem til tre timer efter

daggry, samlet på det sted hvor skibet var gået ned, i håb om at finde flere overlevende. Vejret angives som roligt men det (cit) »var skyet og meget mørkt«.

Mandag den 8. juni kl. 8.38 (GMT) blev de overlevende samlet op af det engelske patruljeskib, H.M.S. »Spaniard«, som fortsatte eftersøgningen af arealet i omtrent 6 timer, uden at nogen af de savnede blev fundet. »En mængde flydende vraggods blev observeret tilfældigvis med tre store og tre små redningsflåder, som alle var tomme«.

Den 11. juni 1942 blev de overlevende landsat i Freetown, og den 13. gik de ombord i et passagerskib som bragte dem til England. Der blev til Chefkommandøren i Free-

town afgivet skriftlig redegørelse og afholdt mundtligt forhør vedrørende skibets forlis, der blev formentlig ikke afholdt egentlig søforhør i sagen (noget sådant skulle i givet fald være foregået i England, da skibet jo figurerede som engelsk på forlistidspunktet).

Først 2 måneder senere, den 25. august 1942, kunne det danske udenrigsministerium give ØK meddelelse om, at M/S Chile var totalforlist. Ministeriets meddelelse blev givet på basis af et telefondelegram fra gesantskabet i Stockholm, der igen var baseret på en Washington meddelelse om, at ØK i USA var blevet underrettet af de britiske myndigheder.

3. EXTRA OPLAG

Forræderiet 1940 - 45

af Øjvind Feldsted Andresen

Var stikkeriet i Danmark af danske borger til den tyske værnemagt langt større end hidtil antaget?

Er det rigtigt, at danske nazistikkere, der blev likvideret af modstandsbevægelsen, eller dømt efter krigen, kun var en lille »top af isbjerget« - og hvordan kunne så mange stikkere gemme sig og derved klare frisag under retsopgøret?

Dette er blot nogle af de mange spørgsmål, som forfatteren søger besvaret i denne bog. Hans holdning er - nu som dengang - klar: Hovedansvaret for det omsiggribende stikkeri, der kostede mange grave i Mindelunden, var regeringens og folketingets, med justitsministeriet og politiet som dets forlængede arm. Statsminister Buhl, der i direkte vendinger opfordrede sine landsmænd til angiveri overfor modstandsbevægelsen - som han fordømte som kriminel - var også statsminister efter 1945, med et folketing, der hvidvaskede sig selv i den parlamentariske kommission. Forfatteren er fhv. sabotør og har modtaget Frihedsfondets livsarige Hæderspris.

Dansk Historisk Håndbogsforlag / DBK nr. 87742695

Kr. 148.- 203 sider illustreret

Bogen kan købes/bestilles i enhver boghandel.

Klip annoncen ud!

Danskere i krigstjeneste

Da kystfragtskibet »Lilleaa« få dage før D-dag ankom til Plymouth, blev vi mødt på kajen af fem-seks sorte amerikanske soldater med oplantede bajonetter. De beordrede os til at forblive om bord og gøre klar til at modtage en last ammunition med hemmeligt bestemmelsessted.

Det fortæller den 76-årige tidligere matros Emil Burmeister, Skovlunde, der var en af de ca. 800 danske søfolk, der deltog i invasionen. Han havde været hjemmefra siden 1937 og var den 9. april 1940 på vej hjem fra Østen med en svensk damper.

»Jeg lå det meste af turen i min køje for at komme mig efter en brokoperation i Manila,« fortæller han.

»Da vi kom til Gibraltar fik jeg med stort besvær lov til at komme i land og meldte mig til allieret krigstjeneste. Det var mit held, for svenskeren blev torpederet på vejen hjem,« siger Burmeister, der i de første krigsår sejlede i konvojfart over Atlanten, indtil han i 1944 fik hyre på rederiet Hetlands »Lilleaa«, der sejlede i britisk kystfart.

»Kort efter ankomsten til Plymouth fik vi 50 amerikanske neger-soldater om bord, og straks efter begyndte vi at laste ammunition. Til soldaterne store moro fik vi udleveret nye redningsveste. »I skulle hellere have haft faldskærme med det, I har om bord,« sagde de.

Den 5.-6. juni afgik »Lilleaa« sammen med invasionsflåden.

Emil Burmeister

Mens luftkampe rasede på himlen, sejlede skibet ind til Omaha-stranden, hvor det ved højvande gik så tæt på stranden som overhovedet muligt for, at det kunne stå tørt på havbunden ved lavvande.

Derefter blev ammunitionen i store tovværks-net losset over i DUKW-amfibiekøretøjer, der bragte den ind til land. Da højvandet skyllede ind over stranden, kom »Lilleaa« flot igen og sejlede tilbage til England efter flere forsyninger.

»Negersoldaterne var rædselsslagne over arbejdet med den sprængfarlige last. Deres officer læste højt for dem af den lille bibel for at berolige dem og lod dem affyre deres geværer op igennem lugen for at afreagere,« fortæller Emil Burmeister, der i de kommende dage og uger fortsatte med at sejle forsyninger til invasionsstranden.

I alt deltog ca. 30 skibe under dansk flag og med 500 mands be-

De første tropper »vader« i land i Frankrig på Invasionsdagen den 6. juni 1944.

De allierede styrker har nu fået »fodfæste« på invasionskysten.

sætning i invasionen. Yderligere 300 danskere gjorde tjeneste på andre nationers skibe, og ialt 21 danskere mistede livet under operationen.

Det var kun en brøkdelen af de 2.000 danske søfolk, der under Anden Verdenskrig omkom i allieret tjeneste.

Emil Burmeister selv havde forpligtet sig til at sejle videre for de allierede i et halvt år efter krigens afslutning. Og som sine mange tusinde kolleger fik han ingen anerkendelse ved hjemkomsten.

»Det er vi stadig mange, der er bitre over,« siger han.

Præfabrikeret »havn« slæbt over til Frankrig lige efter invasionen. Danske skibe deltog i dette ragnarok - i stort tal.

Ikke bare tyskerne måtte de allierede kæmpe imod. Den 19. juni 1944 kom en orkan som ødelagde mange skibe på invasionskysten.

Noter

Artiklen: Af en politimands erindringer i bladet 2-96 side 11 var forfatterens navn »smuttet«. Vi beklager. Navnet er Simon Laursen, Nørre Send.

Red.

Frihedsfondens lukning er ikke som angivet i bladet 2-96 den 1. juni men den 1. juli. Beklager

Red.

Fortsat fra forrige nummer:

Ved en milepæl

Det var galt, hvor vi var kommet fra, men her var der ganske ubeskriveligt: Barakkerne var uden varme køjer og tæpper, og forplejningen bestod af 1 liter roesuppe og 2 skiver brød i døgnnet. Jeg føler ikke lyst til at fortælle om denne elendighed, der kun bestod af arbejde - sult og død!

Under disse kummerlige forhold levede vi ca. 4 måneder.

7. milepæl: retur til Neuengamme

Den 15. marts blev rygterne om, at vi skulle løslades, indfriet - vi skulle igen på transport. Vi kom igen til Neuengamme, men denne gang under svensk Røde Kors' beskyttelse. Grev Folke Bernadottes indsats havde også nået os. Vi havde med sorg måtte efterlade mange døde kammerater i Versen. Af de 132 danske, som kom derud i november, var vi kun ca. 90 tilbage. Nogle var syge - deriblandt mig selv - men lykkelige var vi. Nu gik det stærkt. Danske og norske KZ-fanger fra alle lejre i Tyskland blev samlet i Neuengamme, for endelig ved den storstilede indsats fra Jyllandskorps' side at påbegynde den endelige evakuering af KZ Lager Neuengamme den 20. april 1945.

8. milepæl: Frøslev

Den lykke, vi følte, da vi satte os ind i en ganske almindelig dansk rutebil, der i hast var blevet malet hvid, er helt ubeskrivelig. Og vores glæde ville næsten ingen ende tage, da vi på grund af mørkets frembrud måtte gøre ophold i skoven omkring det svenske hovedkvarter - Friedrichsruh. - Da oplevede vi den første spæde fornemmelse af frihed i denne skumringstime, da den friske forårsluft slog os i møde, da vi stod ud af bussen. - Vi følte os som mennesker igen.

Turen op gennem Holsten og Sydslesvig var som et eventyr, vi var på vej mod nord til Danmark. Modtagelsen ved grænsen var så overvældende, at vi ikke fattede det. Vi blev modtaget som helte,

skønt vi egentlig var en sølle, forhutlet skare, der var sluppet ud af helvedet med livet i behold, takket være den svenske greves indsats.

Vores rutebil kørte direkte til Frøslev. Opholdet blev kort, men her oplevede jeg min 20 års fødselsdag. Martin Carlsen havde organiseret chokolade i dagens anledning, så takket være ham blev jeg da fejret lidt.

9. milepæl: Løderup i Sverige

Allerede dagen efter, den 28. april 1945, kørte vi mod Sverige, og denne gang gjaldt det den rigtige frihed. Vi blev afhentet i busser og store danske fiskebiler - og jeg kom med en sådan til Nyborg. Den videre færd med færge og tog til Malmø-færgen i København var et sandt triumftog, som vi igen syntes var for overvældende og helt ufortjent.

Ved ankomsten til Malmø i det forjættede land, blev vi aflusede med DDT og skulle aflevere vores gode Røde Kors tøj til rensning.

Omkring midnat ankom vi til sidste station på den lange rejse, Løderup. Det viste sig dagen efter at være et smukt beliggende sommerhusområde lige ned til Østersøen. Her var vi bevogtet af svensk hjemmefærde, da vi på grund af evt. smittefare skulle være isolerede fra lokalbefolkningen i tre uger. Vi blev der kun i 17 dage. Befrielsesbudskabet den 4. maj oplevede vi meget stilfærdigt med en kop kaffe og en indre glæde over, at nu var vore kære også frie, og at der ikke kunne ske dem noget mere - det var for os den største lykke den aften.

10. milepæl:

København og så hjem til Nibe

Den 16. maj 1945 forlod vi Løderup og kom via Malmø til det befriede København. Tidligt næste morgen fortsatte vi med posttoget, der gik til Aalborg. Her ventede vore forældre - til vor store og glædelige overraskelse - og den videre færd gik nu hjem til det kære Nibe i Nør-

holmsbilen, som rutebilejer Mortensen i denne specielle anledning venligst havde stillet til rådighed.

Vore trængsler var slut: Martin - Aage - Frank - Jeppe - og jeg selv - vendte nu hjem som frie mænd.

Den helt store overraskelse ventede, da vi stoppede ved Enggården. Lidt forvirrende, for det hus kendte vi ikke, det var skudt op i det år, vi havde været væk. Men den gamle præstegård kendte vi. Nu startede et sandt triumftog gennem Nørregade, som - tro det eller ej - var strøet med tulipanhoveder fra Gartner Strøms gartneri, helt ind til torvet, hvor det halve Nibe ventede for at byde os velkommen hjem.

Her var jeg så igen ved den MILEPÆL, som jeg et år og fem dage tidligere ikke havde troet, jeg skulle gense!

Jeg kan ikke slutte denne aften, da vi kan glæde os over, at det er 50 år siden, Danmark blev befriet, bedre end ved at citere Halfdan Rasmussens smukke vers, der i jævne ord hylder dem, der betalte prisen:

*Tavst bukker livet under -
intet kan nå ham her.
Hans gruppe blev ikke røbet -
nu slår de ham ikke mer.
Det stormer i høstens time -
det stilner i alt, som stred.
Hans venner er med i dag -
hans drømme er evigt med.*

Karl Salling Møller

Tanken er en skabende magt. Tyranni er begrænsning af tankefriheden. Mennesket MÅ tænke og det har et stort behov for at udtrykke sine tanker.

Kaj Christensen

Præsidiemøde i ISK i Berlin

Internationale Sachsenhausen Komité (ISK) afholdt præsidiemøde i mindstedet Sachsenhausen d. 19.-21. april 1996.

10 af de 15 tilsluttede nationale foreninger var repræsenteret: Italien (én repr.), Norge (én repr.), Tyskland (fire repr.), Polen (2 repr.), Ungarn (én repr.), Tjekiet (én repr.), Østrig (én repr.), Ukraine (én repr.), Danmark (én repr.) og Frankrig med 3 repr. Desuden var Israel repræsenteret ved en observatør Eli Carmel.

Derudover var der mange ledsagere, bl.a. en fransk delegation på ca. 100, hovedsagelig børnebørn, børn og enker af fangekammerater.

Præsidiemødet fandt sted i »Stiftung Brandenburgische Gedenkstätten« lokaler i Oranienburg.

Præsidenten Charles Desirat, Frankrig bød velkommen. Han pegede bl.a. på foruroligende tendenser, fx den lemfældige og uenergiske retslige forfølgelse af brandstiftelse og anden nynazistiske kriminalitet. Et mindsted for nazismens forfulgte ved Rhinen var nedlagt, »det var unødvendigt«, et mindsted i Halle på en henrettelsesplads var omdannet til et mindsted for forfulgte DDR-borgere.

9 nye nationale foreninger er blevet tilmeldt ISK, herunder Ukraine, repræsenteret ved Wladimir Wojwodschenko. Der er desuden dannet en forening af tidl. Sachsenhausenfanger i Israel, hvor der er ca. 100 overlevende kammerater.

ISKs hjemsted besluttedes af være »Stift. Brandenb. Gedenkstätte« D-16515 Oranienburg, Heinrich-Grubner-Platz.

Wladimir Wojwodschenko af lagde beretning om dannelsen af en ukrainsk fangeforening. Fra alle KZ-lejre var der mindst 5000 overlevende, heraf var registreret 417 sikre tidl. Sachsenhausenfanger. Der ville komme flere til. Leveforholdene for vore kammerater i Ukraine var blevet elendige, særlig led pensionisterne nød og sult,

pensionen var på ca. 100,- kr./mdl. Det blev diskuteret om man kunne yde vore ukrainske kammerater humanitær hjælp. Det blev slået fast at al hjælp måtte adresseres til en konkret person, ellers gik den tabt ved tyveri eller korrupsion.

Præsidiemødet håbede på dannelsen af både hviderussiske og baltiske nationale foreninger, der kunne tilsluttes ISK.

Mindstedets direktør, dr. Günther Morsch, redegjorde for forholdene. I 1995 havde der været 270.000 besøgende, heraf 1/3 skoler, institutioner og lignende, de 2/3 var »private«.

Mindstedets tilstand krævede store midler til vedligeholdelse og trængende nødvendige reparationer. Genopbygning af de nedbrændte »jødebarakker« 38 og 39 ville koste 4,3 mill. DM og renoveringen af Station Z (henrettelsesplads og krematorium) ville løbe op på 4,5 mill. DM.

Kassereren Pierre Gouffault beklagede, at pengemangelen forhindrede nødvendig aktivitet. Sponsor efterlystes og sekretær for mindstederne, Karl Stenzel foreslog, at man lod honorarer for foredrag og lignende gå i ISKs kasse.

Karl Stenzel aflagde beretning om arbejdet med »Beirat« ved Brandenb. Stift«, han slog fast, at et hårdt og sagligt arbejde i »Beirat« lønnes med indflydelse. Vort

samarbejde med embedsmændene i ministeriet for kultur, med dr. Morsch og hans medarbejdere var nært, fortrinligt og loyalt.

Der var en principel forskel i vort syn på 50-årsdagen april 1995 mellem Bonnregeringen, der fejrede krigsafslutningen og os, der fejrede befrielsen. Vi kæmpede hårdt for at opnå det gode resultat, som festlighederne i 1995 repræsenterede. Regeringerne i Bonn og Potsdam var ikke begejstrede for udgifterne til det, men indså vist, at pengene var givet godt ud, når de indså, at den PR, de fik var ubetalelig. Resultatet var særdeles godt. At Claus Kinkel kørte sit eget løb fik han intet ud af.

Der er nu i Berlin 5 kammerater tilbage, der kan fungere som guider.

Karl Stenzel afsluttede med at foreslå, at vi nedlægger posterne som sekretær for mindstederne (Karl Stenzel) og redaktør for vort blad (Heinz Junge, Dortmund) og opretter et præsidium bestående af præsident, vicepræsident, generalsekretær og kasserer.

Problemet om hvor tit vi skulle træffes blev diskuteret. Ønsket om at træffes ofte var stort, men evnerne, både de økonomiske og kræfterne i det hele taget stod ikke mål med ønskerne.

Efter mødet var der pressemøde, hvor vores resolution blev forelagt, og præsidenten, Desirat og gene-

Peder Søegaard viser en skoleklasse rundt i Sachsenhausen

ralsekretæren Werner Händler blev interviewet.

Som afslutning på dagen var der reception i den brandenburgske landdag i Postdam, hvor vi modtoges af landdagsformanden Herbert Knoblich og repræsentanter for partierne.

Søndag d. 21. april var helliget højtideligheder og kransenedlæggelser. Ved Station Z talte Charles Desirat, Werner Händler og en 90-årig, tysk fangekammerat, strygkvarterten Oranienburger Schlossmusiker spillede bl.a. Mozarts Missa Ave Verum.

Dagen afsluttedes med gennemgang af fotoudstillingen »Memoriels / Gedenkstätten II« og film om retsopgøret efter befrielsen.

Peder Søgaard

Artikel i »Antifa«

Den tyske modstandsbevægelses medlemsblad »Antifa« nr. 3/96 bringer bl.a. en artikel af ISK's (Internationale Sachsenhausen Komitee)'s generalsekretær Werner Händler.

Han peger på at budgetnedskæringerne på mindstederne betyder, at nødvendige reparationer og fornyelser i Sachsenhausen og Ravensbrück forsømmes. Bl.a. truer ringmuren og »Station Z« i Sachsenhausen med at styrte sammen.

Rekonstruktion af sygehusbarakkerne og genopbygningen af den nedbrændte »jødebarak« 38 er også påtrængende nødvendig. Ligesom andre foreslår han, at de store midler, der er tilbage fra DDR-tidens parti- og masseorganisationers formuer, passende kunne anvendes til dette formål.

ISK, der holdt præsidiemøde i Sachsenhausen 19.-22. april, vil arbejde videre for at opnå forbedringer.

I en anden artikel skildrer afdøde provst Heinrich Grüber, et besøg i interneringslejren Sachsenhausen i julen 1949.

Afdøde provst Heinrich Grüber besøgte lejren på 9-årsdagen for hans egen internering i KZ-lejren. Lejren tjener nu som interneringslejr for SS og andre nazister ifølge overenskomst med de andre besættelsesmagter, der blev nedlagt i begyndelsen af 1950.

For provst H.G. var det påfaldende, så stor forskel der var mellem denne lejr og Hitlers.

De internerede fremstod som individer, ikke som numre, de var velklædte i egne klæder, kvinder velplejede, brugte læbestift. Holdningen hos de internerede var utvungen. Samtalerne, han havde med kvinder efter gudstjenesterne viste, at de var regelmæssige tilhørere til hans morgengudstjenester i »Berliner Rundfunk«, og de kunne citere hans udtalelser derfra. Så vidt han kunne bedømme, var forholdet til det sovjetiske vagtmandskab ikke angstpræget. Også samtaler med tidligere frigivne internerede fortalte ham, at der var flere vanskeligheder med medfanger end med vagterne. Han tilføjer, at en præst i ornat var en umulighed i

Harry Dubinsky, Tyskland og ISK sekretær Karl Stenzel, Tyskland.

Roger Bordage Frankrig og direktør Gunter Morsch.

KZ-lejren, men her foregik uden opsyn.

Det ligger ham fjernt at idealisere internering, med det er en utilgivelig uret at nævne denne sovjetiske lejr i samme åndedræt som Hitlers KZ. Lejrlivet forbliver frihedsberøvelse, men Hitlers var en planmæssig og systematisk gennemført grusomhed. Her handler det om frihedsberøvede mennesker. I Hitlers lejr om bestandigt mishandlede og torturerede mennesker.

Provst H.G. har besøgt samtlige danske flygtningelejre, og de var virkelig »mønsterlejre« med en forplejning, der ikke var mulig i Tyskland, han kender også de engelske »mønsterlejre«. Overalt - også blandt de danske, var der mange »lejropsykoser« - lejrbrød smager bittert og pigtråd er et uværdigt middel mod mennesker.

Ingen form for indespærring er et acceptabelt middel til opdragelse eller forbedring af mennesker, slet ikke for unge.

Provsten overvældes af de mørkeste minder i hans liv, da sovjetiske fanger blev ført ud og myrdet. Han følger samvittighedskvaler ved ikke at kunne råbe til bødlerne og protestere mod mordene. Han må nu protestere mod enhver ligestilling af Hitlers KZ-lejre med besættelsesmagternes interneringslejre.

Provstens artikel fra 1950 er et vigtigt vidnesbyrd som led i kampen mod visse tyske kredses forsøg

på at oprette mindsten for »Stalinismens Ofre« i Sachsenhausen og Buchenwald. Vi har hidtil videre opnået tilsagn om at sådanne mindsteder ikke vil blive oprettet på lejrens grund eller således at adgangen til dem foregår gennem lejrens område. Vi håber, de vil holde hvad de lover. Og herhjemme risikerer vi vel ikke, der i Frøslevlejren og Horserød bliver sat mindsten op for Frits Clausen og ligesindede.

Heinrick Grüber levede 1891-1975.

Fra 1934 præst ved den evangeliske lutherske Bekendelseskirke. Denne kirke blev dannet i maj 1934 i protest mod ansættelsen af en topnazist til biskop i den evangeliske lutherske kirke, og i protest mod nazismens forbrydelser.

Bekendelseskirken var en af de modigste og aktivt protesterende grupper i Tyskland. 800 af dens præster blev sendt til KZ-lejre og tugthuse, heriblandt den berømte Martin Niemöller. H.G. indsattes i KZ-Sachsenhausen i december 1940, senere i Dachau, ialt 2½ år.

1945 udnævntes H.G. til provst ved bekendelseskirken St. Maria i Berlin. St. Mariakirken er stadig basis for antinazistisk virksomhed, og menigheden er med til mindeforanstaltninger i Sachsenhausen.

H.G. har skrevet: Erinnerung aus sieben Jahrzehnten. Köln und Berlin 1968.

Peder Søegaard

RUNDE DAGE

Ved Minna Dahl,
Sdr. Fasanvej 47, 3 th.,
2000 Frederiksberg, tlf. 31 19 68 06
eller 66 13 80 10

Vedr. runde dage

Ved Preben Feddersens død blev der desværre et stop ved runde dage. Alt materiale vedr. disse var i P.F.s varetægt, og vi måtte naturligvis vente på listerne til familien fik ryddet op i diverse papirer.

Nu har vi modtaget ovennævnte, og undertegnede overtager redaktionen af runde dage.

Beklageligvis bringes der af og til fødselsdag på personer, der er afgået ved døden - dette kan kun undgås, hvis man fra de enkelte afdelinger gør mig opmærksom på, at et medlem der er indsendt som fødselar er afgået ved døden. Redaktionen er ikke i besiddelse af et centralkartotek.

Med en venlig »rund« hilsen
Minna Dahl.

Forsinkede fødselsdags hilsener

Niels P. Gaarsdag, Tranegårdsvej 67,1 2900 Hellerup. Buchenwald 75 år d. 13. november 1995

Johan Gottlieb Hansen, Ny Skolevej 7, 8781 Stenderup. Neuengamme 69.207. 75 år d. 10. januar.

Ester Andersen, Roldstrupparken 98, 7900 Nyk. Mors, 70 år d. 17. april.

Elna Smidt, Beathesmindevej 74, 9210 Aalborg S.Ø. 85 år d. 18. april.

Togo Hansen, Gl. Hovedvej 15 c lejl. 3, 2970 Hørsholm. 90 år d. 18. april.

- Paul Bakker Knudsen**, Kratvej 2, Skivum Krat, 9240 Nibe, 75 år d. 19. april.
- Jørn Jensen**, Park Alle 261, 2605 Brøndby, 70 år d. 20. april.
- Ejnar Kr. Pedersen**, Søndermosevej 4, 6330 Padborg. Neuengamme 54.477. 85 år d. 22. april.
- Jens Chr. Nielsen**, Rørsangervej 10 V. Hassing, 9310 Vodskov. 75 år d. 24. april.
- Lis Galvig**, Egebjerg Mark, 4500 Nykøbing Sj. 70 år d. 25. april.
- Karen Schlätzer**, Hvedemarken 77, 6000 Kolding. 70 år d. 25. april.
- Villy Gøhns**, Kragtsbjergvej 71 st. 5000 Odense. 75 år d. 25. april.
- L.G. Damgaard**, Kvædevej 2, 2830 Virum. Neuengamme 67.070. 85 år d. 26. april.
- Carl Isaksen**, Engparken 29, 9900 Frederikshavn. 80 år d. 26. april.
- Inger Hammer**, Skolebakken 20, 9000 Aalborg. 80 år d. 26. april.
- Kay Bagger**, Bernadottegården, H.H. Kochsvej 4, 4000 Roskilde. 80 år d. 29. april.
- Peter Hell**, Haremse 4, Lambjerg, 6400 Sønderborg. 85 år d. 3. maj.
- Kaj Macon Olesen**, Møllevej 101, 8900 Randers. 80 år d. 3. maj.
- Rigmor B. Pedersen**, H.C. Andersensvej 18, 9000 Aalborg. 80 år d. 4. maj.
- Poul Salomon**, Dronningemarken 12, 2820 Gentofte. Dachau 141.755. 70 år d. 7. maj.
- Erna Høfler**, Henning Smidtsvej 21, 9000 Aalborg. 70 år d. 8. maj.
- Hans Bruun**, Bovvej 43, 6330 Padborg, Neuengamme 50.451. 75 år d. 8. maj.
- Arne Meyer Carlsen**, Sct. Jacobsgade 5,3, 2100 Kbh Ø. Dachau 141.671. 75 år d. 8. maj.
- Inger Hansen**, Møllegården 2, 6000 Kolding. 70 år d. 9. maj.
- Åse Sjøgaard**, Erik Menvedsvej 22, 8800 Viborg. 65 år d. 9. maj.
- Kirsten Jensen**, P. Freuchensvej 21, 9210 Aalborg. 75 år d. 9. maj.
- Anker Gaihede**, Markvej 40, 9990 Skagen. 75 år d. 12. maj.
- P. Mandrup Meyer**, Greisvej 68,2, 2300 Kbh. S. 80 år d. 12. maj.
- Johs. Wansted**, Planetvej 14, 9200 Aalborg SV. 70 år d. 13. maj.
- Henning L. Jensen**, Vagtelvænget 6, 3210 Vejby. Neuengamme 60.831. 75 år d. 16. maj.
- Orla Bjerg Iversen**, Ildfuglevænget 140, 5260 Odense S. Neuengamme 68.371. 75 år d. 17. maj.
- Thomas E. Alstrup**, Norasvej 24, 2920 Charlottenlund. 70 år d. 21. maj.
- Eli Olsen**, Tårnbypark Alle 41, 2770 Kastrup. 85 år d. 24. maj.
- Valdemar Roesgaard**, Fjordstræde 21, Doverodde, 7760 Hurup Thy. 75 år d. 24. maj.
- Leo Ch. Leander**, Heimdalsgade 41,2, 2200 Kbh. N. 75 år d. 29. maj.
- Erik M. Lihme**, Vester Farimagsgade 35A,5, 1606 Kbh V. 75 år d. 30. maj.
- Bodil Nielsen**, Vestre Fjordvej 54, 9000 Aalborg. 75 år d. 31. maj.
- Kommende fødselsdage**
- Peter Kr. Mørup**, Ørnevej 18, 9900 Frederikshavn. 80 år d. 3. juni.
- Vagner Hansen**, Johannevej 11, 7000 Fredericia. 70 år d. 3. juni.
- Harry Henriksen**, Sennepsmarken 11, 3060 Espergærde. 75 år d. 4. juni.
- Niels E. Hansen**, Granlien 39, 9000 Aalborg. Buchenwald. 80 år d. 5. juni.
- H. Bathum**, Hammelstrupvej 32,1 2450 Kbh. Sv. 85 år d. 6. juni.
- P. Nybye Jørgensen**, Feldingvang 6, 7800 Skive. 75 år d. 7. juni.
- Elisabeth Isaksen**, Rosenvænget 43, 9300 Sæby. 75 år d. 7. juni.
- Henry Jensen**, Østerled 44, 9370 Hals. Buchenwald. 75 år d. 9. juni.
- Inga Nielsen**, Vestre Fasanvej 34, 8410 Rønde. 70 år d. 10. juni.
- Børge Laursen**, Nytoften 5, Jørlunde, 3550 Slangstrup. 80 år d. 11. juni.
- Arne Tage Bengtson**, Ndr. Ringvej 26, 2600 Glostrup. 75 år d. 11. juni.
- Pola Simonsen**, Dalgasgade 27, st. 9000 Aalborg. 75 år d. 11. juni.
- Else Gjessing**, Vegavej 32, 9200 Aalborg SV. 80 år d. 11. juni.
- Elisabeth Mortensen**, Nørregade 6, 6400 Sønderborg. 80 år d. 13. juni.
- Harald Pedersen**, Munkevang 37 B, 9300 Sæby. 85 år d. 13. juni.
- Søren Peter Juhl**, 7000 Fredericia. Neuengamme 54.481. 75 år d. 13. juni.
- Folmer Visholm**, Kobbelvænget 64, 2700 Brønshøj. 75 år d. 15. juni.
- Frode Jacobsen**, Hedetoften 5, 2650 Solrød Strand. 75 år d. 15. juni.
- Grethe Aistrup**, Annasvej 108, 9000 Aalborg. 65 år d. 18. juni.
- Betty Christensen**, Østerbrogade 48, 9400 Nørresundby. 75 år d. 20. juni.
- Johannes Henningsen**, Elmevej 5, 6270 Tønder. 70 år d. 21. juni.
- Mogens Chistensen**, Vestervang 40, 8000 Århus C. 70 år d. 23. juni.
- Axel Sørensen**, Annexvej 2, 3310 Ølsted. 75 år d. 23. juni.
- Edith M. Jensen**, Grønnegade 41, 9000 Aalborg. 70 år d. 25. juni.
- Karna Holm**, Kongensgade 40, 7000 Fredericia. 80 år d. 27. juni.
- Asta Weinrich**, Gl. Hadsundvej 5A, 8900 Randers. 70 år d. 27. juni.
- W.F.Christensen**, Lysedammen 34, 2650 Hvidovre. 80 år d. 28. juni.
- H.G. Nørgaard**, Halkjærvej 160, Lyngby, 9240 Nibe. 85 år d. 28. juni.
- Erik K. Andersen**, Esby Bygade 8, 8420 Knebel. 75 år d. 29. juni.
- K.F. Andreasen**, Høhnersvej 12, 9800 Hjørring. Dachau 141.633. 75 år d. 29. juni.
- Mogens Romanus**, Poul Buåsvej 27, 9000 Aalborg. 70 år d. 1. juli.
- Alfred Andersen**, Carl Bernhardsvej 15,3 1817 Frb. C. 75 år d. 3. juli.
- Henry Nielsen**, Regnar Lodbrogsvej 42, 5200 Odense V. Sachsenhausen 74307 80 år d. 4. juli.
- Jørgen Larsen**, Vodroffs Tværgade 12,4 1909 Frb. C. 75 år d. 4. juli.
- Arne Lohmann**, Sikavej 72, 3250 Gilleleje. Dachau 141.639. 70 år d. 5. juli.

Chr. F. Andersen, Sverrigsvej 27, 3730 Neksø. 80 år d. 5. juli.

Bodil Gøhns, Kragtsbjergvej 71 St., 5000 Odense. 75 år d. 5. juli.

Ejnar Brandt, Mariehøj 470, 2990 Nivå. 75 år d. 6. juli.

Freddy Hansen, Sallingvej 49,2, 2720 Vanløse. 80 år d. 6. juli.

Katrine Andersen, Langgade 14, 9000 Aalborg. 75 år d. 9. juli.

H.C. Gregers Johansen, Omøvej 5, 4220 Korsør. 75 år d. 11. juli.

Børge Hansen, Lyngvej 9, 2800 Lyngby. Neuengamme 67.994. 75 år d. 13. juli.

B.E. Dahl, Immerkær 17,1, 2650 Hvidovre. 85 år d. 15. juli.

Lauritz Kjeldsmark, Øster Alle 44, 8260 Viby J. 75 år d. 19. juli.

Peder Jeppesen, Narfesvej 8, 9800 Hjørring. 75 år d. 19. juli.

Ebba Larsen, Kastrupvej 306 1.tv. 2700 Kastrup. 85 år d. 23. juli.

Børge Olesen, Skodshøjen 71, 8240 Riisskov. 75 år d. 27. juli.

Leo Johansen, Vangen 52 H. 9400 Nr. Sundby. 80 år d. 27. juli.

Bernth Johannesson, Johs. V. Jensens Alle 48,4 2000 Frb. Neuengamme 68.405. 70 år d. 27. juli. Bortrejst på dagen.

Erh. Marott Hansen, Ågerupvej 178, 2750 Ballerup. 75 år d. 28. juli.

Villy Them Hansen, Gasværksvej 24, 9300 Sæby. 75 år d. 7. august.

Peter Rasmussen, Valdemarsgade 42, 7100 Vejle. Krigssejler. 80 år d. 7. august.

Anne L. Jørgensen, Willemoesgade 62, 2100 Kbh. Ø. 75 år d. 8. august.

Nila Mortensen, Borgerdiget 26, 4000 Roskilde. 80 år d. 10. august.

Ruth G. Nielsen, Bredagervej 11,1, 2770 Kastrup. 70 år d. 12. august.

Hardy Thomsen, Tordenskjoldsgade 7, 9000 Aalborg. 75 år d. 14. august.

Per Madsen, Bernadottegården 83, 9560 Hadsund. 75 år d. 14. august.

Sammenslutningen af danske fanger fra frihedskampen 1940 - 45

Sammenslutningen afholdt ordinært repræsentantskabsmøde

den 13. marts 1996 kl. 14.00 i Parolesalen på Halmtorvet.

Alle foreninger var repræsenteret. Som gæster var inviteret Anna-Lise Clausen og Mogens H. Nielsen.

Dagsorden ifølge lovene.

Formanden Villy Jensen bød de fremmødte velkommen, hvorefter forsamlingen mindedes de afdøde.

Som dirigent valgtes Hans Andersen, som takkede for valget. Konstaterede herefter at repræsentantskabet var lovligt indvarslet. Sekretæren, Solveig Skjøtt oplæste derefter protokollen fra sidste repræsentantskabsmøde, som enstemmigt godkendtes.

Formanden redegjorde derefter for året der var gået, og udtalte at det især for ham havde været et begivenhedsrigt år, idet han jo pludselig skulle overtage posten som konstitueret formand p.g.a. Jacob Jensens pludselige død. Havde været med til 2 møder i 5. maj udvalget i anledning af 50 året for befrielsen. Havde haft mange opring-

ninger angående billetterne til bl.a. Det Kgl. Teater, Folketinget, Kbh.s Rådhus m.m. Måtte dog konstatere, at i det store og hele var festlighederne og mindehøjtidelighederne gået meget godt. Der havde været mange ting, der skulle fungere.

Dens eneste opgave havde været at få et nyt blad op at stå. Der havde været flere hensyn at tage, såsom økonomien, redaktionen og bladets indhold samt udseende m.m. - Det var heldigvis gået godt, og Villy havde fået mange positive tilkendegivelser. Endvidere var der kommet en større afhandling fra Statsministeriet, der drejede sig om vedligeholdelse af gravsteder og alle former for mindesmærker, der vedrører os. Der var fra Kirkeministeriet sendt et cirkulære til samtlige kirker i landet, om at sørge for, at tingene er i orden. - Enhedslisten og S.F. havde fremsat et forslag i Folketinget om forhøjelser af hæ-

dersgaven. Da formanden havde set forslaget inden det blev fremført, havde han skrevet til alle partierne og fremsat vore positive synspunkt. Forslagsstillerne var gået ud fra pristallet. Med en alm. prisstigningsregulering skulle de kr. 800.- hædersgaven startede med, idag være ca. kr. 12000 årlig. Venstre, konservative og fremskridtspartiet havde udtalt, at da det ikke drejede sig om en socialydelse, er den ikke pristalsreguleret. Formanden mente, at hædersgaven bliver, hvor den var inden den 5. maj.

Derefter berettede Villy Jensen om et bestyrelsesmøde i foråret 1995, hvor der var inviteret 2 personer med tæt tilknytning til Frøslevlejren. De redegjorde for udviklingen i den gamle fangelejr og anmodede Sammenslutningen om at gå med ind i arbejdet for at bevare lejren som en mindepark. Det havde der været bred tilknytning til i be-

styrelsen. De to personer var Thor-kild Antonsen og Kjeld Feilberg, som er de eneste to nulevende præsidiumsmedlemmer, der var med til forhandlingerne i 1966-67 og underskrivere af de indgåede aftaler med regeringen Krag II og Hilmer Baunsgård, og derfor har et indgående kendskab til Frøslevlejren (læs andet sted i bladet Kaj Christensens artikel om det videre forløb i sagen om Frøslevlejren).

Herefter takkede Hjarne Ditlevsen for beretningen og ønskede held og lykke med arbejdet omkring Frøslevlejren. Samtidig takkede han Kaj Christensen, som er ansvarshavende redaktør for bladet, for det gode glad, det er blevet.

Om Bernadottegården udtalte Birgit K. Fischermann, at kammeraterne dernede havde nogle nedture. Derfor havde man ansøgt Sammenslutningen på et bestyrelsesmøde om tilskud til »Studietur« til Frøslevlejren samt Neuengammelejren for at nyt personale kunne få indtryk af, hvordan vore kammerater har haft det, og at det var en stor oplevelse for det personale, der to gange har besøgt lejrene. På det omtalte bestyrelsesmøde, hvor man havde ansøgt Sammenslutningen, var der stor uenighed om berettigelsen i at bevillige beløb til uddannelse af personalet, derfor foreslog formanden, at anmodningen stilles i bero. - Richard Andersen mente, man skulle støtte foretaget. Det samme gjorde Hjarne Ditlevsen og Peter Søegaard. - Formanden bad bestyrelsesformanden på Bernadottegården redegøre for, hvad der gøres dernede for at undervise personalet i KZ.-syndromet. Mogens H. Nielsen gav herefter en redegørelse for, hvordan nyt personale informeres om K.Z. syndromet. En tidligere fange fortalte om, hvad han har gennemgået, og forstanderen giver sit indtryk af, hvordan hun i det daglige oplever tidl. K.Z. fangers problemer.

Mogens H. Nielsen mente, det er godt med »studieturene« til Frøslev og Neuengammelejrene, men Roskilde Kommune ville ikke betale. Peter M. Madsen udtrykte, at kun ved selv at have oplevet rædslerne, var der noget at hente, det

samme mente Bernth Johannesson. Leon Peterssen kunne heller ikke støtte anmodningen om støtte - Solveig Skjøtt mente evt. penge istedet burde bruges til at hjælpe meget alvorlig syge kammerater ved f.eks. indlæggelse på partienthospital ledsaget af ægtefællen, eller hvis en kammerat burde overflyttes til et hospital, når det blev umuligt for familien at passe ham - I 20 år, hvor Bernadottegårdene har eksisteret, har man ikke haft »studieture« til lejrene, som ikke for os andre er til at kende fra »dengang«. - Man talte endnu en stund frem og tilbage om betimeligheden i at støtte lovforslaget, som udmundede i, at man så tiden an.

Kaj Christensen omtalte, at bladet har 1951 abonnenter, men kun 1600 har betalt. Mente dog der var en god chance for, at bladet kan fortsætte. Mangler billeder til artiklerne. Ikke farvebilleder, før der er penge nok. Hans Andersen havde været til et møde i Buchenwald, hvor der var spektakler om lejren. Russerne havde brugt lejren fra 1945-50 til at internere alle mulige nationer af nazivenlige elementer, samt begravet en del af dem ved siden af fangerne fra de besatte lande før 1945. Ville have, det kun skulle være et mindsted for de oprindelige fanger fra krigsårene.

Herefter blev beretningen sendt til afstemning. Den blev enstemmig godkendt.

Regnskabet, som var omdelt, redegjorde kassereren Bernth Johannesson for. Aktiverne var kr.

110.871,-. Blev også enstemmig godkendt.

På valg var kasserer og sekretær, som er henholdsvis Bernth Johannesson og Solveig Skjøtt. Begge blev genvalgt med akklamation. Også revisorerne Salle Fischermann og Johs. Rasmussen samt supplementen Peter Søgaard genvalgtes ligeledes med akklamation. Villy Jensen blev valgt til formand for 1 år med akklamation.

Under eventuelt redegjorde Anna-Lise Clausen for Frihedsfondens fremtid. Den afvikles den 1. juli 1996, vedtaget af Frihedsfondens bestyrelse. Eventuelt får Anna-Lise Clausen et par timer om ugen i nogle måneder. Er dog opsagt d. 1. november d. år. Alle aktiver bliver henlagt i 80 år i rigsarkivet. Annelise Clausen var ked af det, hvis hun forsætter som konsulent, ikke at have nogen »cigarkasse« at gøre godt med. Har kunnet hjælpe særligt trængende hen ad vejen, bl.a. et ægtepar på patienthospital - Anna-Lise takkede rørt forsamlingen for den tid, hun havde haft sammen med os og håbede, at hun stadigvæk fik lejlighed til af og til at mødes med os. Forsamlingen klappede stående som en hyldest og tak til Annelise.

Dirigenten afsluttede herefter mødet med tak for god ro og orden. - Herefter takkede formanden Hans Andersen for et godt ledet møde.

Kl. var da 15.55.

Solveig Skjøtt
sekretær

Bestyrelsesmøde

på 4. maj Kollegiet den 17. april 1996 kl. 13.00

Alle foreninger var repræsenteret på nær Dachau-Klubben og Landsf. Gestapofangerne.

Dagsorden den sædvanlige.

Formanden Villy Jensen bød de fremmødte velkommen, og bad om at ændre lidt på dagsordenen. Det var der tilslutning til. Derefter oplæste sekretæren, Solveig Skjøtte, protokollen fra de to sidste afhold-

te møder. De blev enstemmig godkendt.

Formanden oplæste en skrivelse fra Bernadottegårdens bestyrelsesformand Mogens H. Nielsen, hvori Bernadottegården derigennem rettede henvendelse til Sammenslutningen i anledning af, at de har modtaget brev fra Frihedsfonden, hvori den gør opmærksom på, at

Frihedsfonden lukker den 30.6.96, og ikke mere kan rådgive ved forespørgsel om dokumentation fra ansøgere til »KZ-pladser« fra Bernadottegården. - Frihedsfonden forespørger om, hvilke overvejelser Bernadottegården har gjort (evt. vil gøre sig) i den anledning.

Den hidtidige fremgangsmåde har i mange år bygget på Fangesammenslutningens krav om, at ingen ansøger til KZ-pladserne på Bernadottegården kunne flytte ind før Frihedsfondens accept forelå.

Bestyrelsen på Bernadottegården havde ikke haft mulighed for at drøfte spørgsmålet på et bestyrelsesmøde, men Mogens H. Nielsen foreslog, at man valgte mellem 3 muligheder. Det diskuteredes der lidt frem og tilbage om, og hvad man ellers kunne sætte i stedet.

Bestyrelsen i Roskilde mente, de kunne nøjes med at bruge de optagelseskriterier alene, der var opstillet for at blive optaget, før de fik Frihedsfondens accept. Fra anden side blev det foreslået, at Sammenslutningens Rekreationsfonds bestyrelse, der alligevel skal godkende ansøgningerne til kurophold,

hvor principperne er de samme, stort set, overtog Frihedsfondens rolle. Da man ikke kunne blive enige, afgjorde en afstemning de første forslag, mod at Sammenslutningens formand tages med på råd i tilfælde af tvivlsspørgsmål - De samme regler skal gælde for begge de to Bernadottegårde.

Formanden meddelte herefter, at han ville skrive til Bernadottegården i Roskilde angående deres ansøgning om støtte til »Studieture« for personalet til fangelejrene, at man måtte afslå denne på grund af manglende enighed i bestyrelsen.

Angående hædersgaven havde formanden skrevet til alle partier i Folketinget, men da ordføreren Karen Højde Jensen for de konservative ikke havde været tilstede i Folketinget, da sagen var for, havde hun skrevet et pænt brev til Villy og takket for hans brev, og hun tilkendegav, at hun så positivt på sagen. Derefter har formanden sendt et forslag tilbage, og foreslået folketingsmedlemmerne, at hvis man er »på loven«, får kr. 2500 kvartalet til hjemmehjælp. Endnu ikke kommet svar. Endvidere omdelte forman-

den nogle skrivelser og beretninger fra et møde afholdt d. 2. april i Frøslevlejren om lejrens fremtid. (se andet sted i bladet).

Valgt til næstformand blev Kaj Christensen, som ligeledes er valgt som repræsentant for Landsforeningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen i Sammenslutningen.

Der forelå et forslag fra Solveig Skjøtt, der lød på, at man lavede en tilføjelse til Sammenslutningens Rekreationsfonds bestemmelser på, at fonden kan bevillige indtil kr. 6000,- til alvorligt syge kammerater, der har behov for ophold på patient hospitalet med ledsagende ægtefælle, samt til ophold på hospital, hvis familien ikke selv kan klare pasningen af den syge.

Det samme skulle gælde for Sammenslutningens midler, såfremt disse er tilstede. - Forslaget blev enstemmigt vedtaget.

Nyt møde berammedes til onsdag den 18. september kl. 13.00.

Solveig Skjøtt
sekretær

Skal indgående aftaler overholdes - eller?

Læs brevene!

Folketingets partier har modtaget en henvendelse fra to af »Gestapos Gæster« i Frøslevlejren 1994-45:

- Thorkil Antonsen og
- Kjeld Feilberg

Med opbakning fra formanden for »Sammenslutningen af Danske fanger fra Frihedskampen 1940-45« - Villy B. Jensen - går de ind for, at Frøslevlejren omdannes til en »Mindepark«, hvor man af de oprindelige fangebarakker kun bibeholder et par stykker samt Hovedtårnet til at huse Frøslevlejrens Museum. Alle øvrige H-barakker flyttes/- fjernes og erstattes med lav egebevoksning. Hele området bringes tilbage til den oprindelige tilstand med pigtråd, sand og pløre.

På statsministerens foranledning blev der den 2. april d.å. i Frøslev-

lejren afholdt et møde indkaldt af Skov- og Naturstyrelsen, der er grundejer af lejrområdet, og hvor d'herrer T. Antonsen, K. Feilberg og Villy Jensen fik mulighed for at fremføre deres synspunkter over for de personer, der er direkte impliceret i Frøslevlejrens drift m.v., bl.a. formanden for den »Selvejende Institution, Frøslevlejren«, amtsborgmester Kresten Philipsen.

Jeg skal ikke kommentere mødets forløb eller resultat, men blot understrege, at de ovenfor nævnte synspunkter, som folketingets partier allerede er blevet præsenteret for, absolut ikke dækker alle gamle Frøslevfangers synspunkter, - og hvorfor?

1) Af »Foreningen Frøslevlejrens Venner«s godt 1200 medlemmer er

ca. halvdelen gamle Frøslevfanger. § 2 i foreningens love er sålydende: »Foreningens formål er at støtte og bevare Frøslevlejren med dens museer, udstillinger og andre kulturelle aktiviteter samt at fremme interessen for og kendskabet til Danmarks frihedskamp 1940-1945.«

2) Et »rent« Frøslevlejrens Museum placeret i originale omgivelser med pigtråd, sand og pløre ville nok - rent nostalgisk - for en uddøende race som os gamle fanger betyde en hel del; men vi må tænke på eftertiden.

Det årlige besøgstal i lejrens forskellige museer og udstillinger på mellem 120 og 130 tusinde ville utvivltsomt i givet fald falde drastisk.

3) Frøslevlejren var en interneringslejr og ingen KZ-lejr. Inden for

lejrens område findes der ingen henrettelsesplads, intet krematorium, ingen grave. Der er følgelig ikke det samme behov her som i KZ-lejre for en »Mindepark«.

4) En fjernelse af så godt som alle fangebarakker (H-barakker) og erstattet med lav egebevoksning ville ikke give det samme indtryk som i dag af lejrens opbygning og funktion, bl.a. dette, at man fra Hovedvagtårnet med maskingeværer kunne bestrøge alle frie områder mellem barakkerne.

Afsluttende bemærkninger

En væsentlig indvending eller misforståelse blev fjernet på mødet den

2. april. Den planlagte Efterskole griber ikke ind i området med fangebarakker, men vil have til huse i det oprindelige tyske administrationsområde m.v. (K-barakkerne).

Inden Folketinget i denne sag træffer en for drastisk beslutning, skal det foreslås, at en delegation fra Folketingets partier aflægger et besøg på åstedet. Et sådant aftales bedst med formanden for den »Selvejende Institution, Frøslevlejren«, amtsborgmester Kresten Philipsen, Amtsgården, Aabenrå.

Med venlig hilsen
N.K. Nørgaard

P.S.1: Nærværende skrivelse er oplæst på vor forenings generalforsamling i Frøslevlejren den 13. april d.å. Skrivelsen fik bred tilslutning (100%).

P.S.2: Nærværende skrivelse er tilsendt Folketingets Partiformænd og Gruppeformænd.

P.S.3: Vedr. benævnelsen på de forskellige barakker: H = Häftling, K = Kommandatur.

Angående fangelejren i Frøslev

Svarbrev til oberst N.K. Nørgaard, Haderslev

Med henvisning til skrivelse af 18.4.1996, som er tilsendt mødedeltagerne i Frøslev d. 2. ds, samt partierne der er repræsenteret i Folketinget, skal vi meddele, at vi finder Deres udtalelser både æreskrænkende og nedvurderende.

Vi skal derfor anmode Dem om senest 14 dage fra dato, at tilbagekalde forannævnte skrivelser. I modsat fald forbeholder vi os vor stilling, til at indstævne Dem for æreskrænkende påstande, samt nedvurdering af vores indsats, som medlemmer af Præsidiets, der skabte og betalte Frøslevlejrens Museum.

Der henvises til aftale dateret 15.4.1967, med påfølgende overdragelsesdokument af 28. juli 1969.

Derudover henvises til Indenrigsministeriets skr.2.a.kt.j.1984/2245-2. af 24.4.1984, som klart tilkendegiver at Frøslevlejrens Museum er unddraget overførelsel til D.S.I., i aktstykke nr. 117 af 7.12.1983. Hvilket betyder, at D.S.I. ingen råderet har over museet og arealet (fangeområdet) som er udlagt til Mindepark for de 400 fanger, der døde efter at være deporteret fra Frøslev til Tyskland.

Præsidiets endnu levende medlemmer, på nær to personer, kræver at de indgående aftaler respekteres, så Mindeparken etableres som aftalt.

Det skylder vi de døde, deres efterladte og hele nationen.

Folketingets partier er indstillet på, at de indgåede aftaler overholdes. Ud fra dette må, som aftalt, uvedkommende barakker fjernes, og Mindeparken etableres. Vi er indstillet på at bekoste pigtrådehegn omkring fangeområdet, og Skov og Naturstyrelsen vil beplante konturerne af samtlige fangebarakker, undtagen Frøslevlejrens Museumsbarakker, som fortsat skal bevares, som statens ejendom. De blev skænket til og modtaget af staten som en gave fra Præsidiets. Vel vidende hvilke forpligtelser gavemodtageren påtog sig.

Frøslevlejrens Venner er således alene støtteforening for D.S.I. området, der omhandler den øvrige del af Frøslevlejren.

Det understreges, at fangeområdet og Frøslevlejrens Museum (TI og H4 ikke er, og aldrig kan blive underlagt D.S.I.

Staten har ved at modtage gaven, som beskrevet i aftalen af 15.4.1967

og overdragelsesdokumentet af 28.7.1969, påtaget sig et ansvar som på ingen måde kan ændres. Det vil være en skamplet på nationens ære og en hån mod de mange døde, der så Danmark for sidste gang, da de blev ført ud af Frøslevlejren.

Derfor må alle uvedkommende barakker demonteres og flyttes ud af fangeområdet, og det må ske hurtigst muligt.

For fuldstændighedens skyld skal oplyses, at Frøslevlejren ikke var en interneringslejr, men en Polizei Gefangen Lager, og blev ledet af tidligere K.Z. kommandanter. Hele kommandaturen bestod af SS folk.

Villy B. Jensen

Nogle af os havde lært, at man måtte kunne håndtere den væbnede magt, hvis man ville forhindre at den håndterede een.

Willy Brandt

Flystævne

den 26/7 - 29/7 1996

Ja, kære venner, nu er vi ved at få styr på denne tur.

Desværre er tilslutningen ikke som vi havde håbet på - der er indtil nu - kun tilmeldt 15 deltagere.

Vi har dog besluttet at gennemføre turen alligevel, idet vi i bestyrelsen har vedtaget at foreningen yder et tilskud til bustransporten.

TURENS PROGRAM

Fredag d. 26/7 1996

Afgang fra Sjalør Station kl. 8.00

Vi kører over Fyn til det skønne område ved Vejleå dalen og til Randbøl dal, hvorefter vi ad den gamle Hærvej kommer frem til Møllemarkshus, hvor vi spiser frokost.

Derefter besøger vi den gamle Købmandsgård i Binneballe, som flere af os kender. - Efter et besøg hos Egtved Pigen og Robert Jacobsens skulpturer samt Thyras Høj ved Jelling, fortsætter vi til Pejsegården i Brædstrup, hvor vi skal bo, og hvor vi spiser til middag.

Lørdag d. 27/7

Vi spiser morgenmad fra kl. 7.30 og kl. 9.00 kører vi over Grindsted, til den dejlige og barske egn ved Vesterhavet, hvor vi spiser på rest. »Marbækgård«.

Vi fortsætter derefter over Tarm og Skjern til Flyvepladsen i Stauning, hvor vi skal overvære det flystævne hvor »vores« fly Bernadotte-flyet deltager.

Der bliver muligvis også tid til at bese museet, inden vi, efter en forhåbentlig god dag, kører hjem til hotellet, hvor vi spiser til middag.

Søndag d. 28/7

Morgenmad fra kl. 7.30.

Kl. 9.00 kører vi mod Silkeborg, og efter et besøg på Himmelbjerget - sejler vi med Hjejlen til Ry, og vi spiser frokost på den gamle Ry Kro.

Vi fortsætter så ad margueritteruten til Givskud Dyrepark, som vi besøger, inden vi kører hjem til Hotellet.

Sammen med middagen vil vi - traditionen tro - holde en hygge- og kammeratskabsaften, måske med lidt underholdning.

Mandag d. 29/7

Morgenmad fra kl. 7.30 - hvorefter vi pakker så vi kan starte hjemturen kl. 9.30.

Vi kører over Billund, hvor vi på det store museum får lejlighed til at gense »vor« ambulance fra minde-turen, og vi spiser en frokost i museets cafeteria, inden vi fortsætter til København, hvor vi forventer at være på Sjalør Station kl. ca. 19.00. Prisen for denne tur, omfatter hotel og transport samt frokost og middag alle dage - dog undtagen drikkevarer.

Når foreningens tilskud er fratrukket, bliver prisen for hver enkelt deltager, kr. 1950,- (tillæg for enkelt værelse, kr. 250,-) Bekræft venligst, gerne snarest og senest d. 10/6 jeres deltagelse.

Venlig hilsen
Søs og Helge

Sammenslutningen
af Erhvervshæmmede
fra Frihedskampen

På rejse

Fredericia Afdeling
Sydøstjysk afdeling SEF

Bustur til Auschwitz Gross Rosen og Neuengamme planlægges nu. Det ligger fast, at turen foregår fra og med den 26. august til og med den 1. september 1996.

Turen bliver på 7 dage og vil være med 2 overnatninger i Berlin på nedturen, 4 overnatninger i Polen og med een overnatning i Berlin på hjemturen.

Programmet ligger endnu ikke helt fast, men ved at kontakte Jøse på tlf. 75 92 54 57 vil nærmere kunne oplyses. Tilmelding senest 10. juli.

En interessant tur bliver det!

Kc

Gruppens opgaver

Mange har spurgt, hvad vi står for. Krigssejlergruppen 1939-1945 er ikke en forening, men en gruppe af krigssejlere, der hjælper hinanden ang. den erstatning, der er bevilliget ved lov, for den skade vi pådrog os til søs under krigen. 1939-1945 siger noget. Alle kan være med, også dem fra krigens begyndelse 3. sept. 1939, hvor 410 søfolk og fiskere omkom inden 9. april 1940, og dem der blev skadet ved minesprængninger efter 5. maj 1945, dog er de 2 sidstnævnte grupper ikke under loven. her er ingen formand, men min kone Bjørg og jeg står for hvad der skal til for at få de mange forbindelser i orden. Alle får den berettigede hjælp, der mange gange er nødvendig. Vi kender i dag til 552 krigssejlere, heraf 92 enker (140 ks. i USA, Canada og Australien og 30 enker). Alle adresser er bogført.

Særlig kommer vi med hjælp til konerne, når en krigssejler dør, ikke alle har fortalt deres hustruer, hvem de skal henvende sig til og det er en lang omgang. Her kan det være lidt vanskeligt for alle dem i udlandet.

På Island var vi i juni 1994 for at være med til at markere Atlanterhavsvolden, 10 personer.

Hvis du tager 5. maj 1995 var vi alle (Holmens Kirke var fuld, vel 1.000 personer) samlet her i København (ikke de 25 krigssejlere der tog til Newcastle). Alene fra udlandet var der 90 krigssejlere og enker (180 personer). Turen til Norge den 8. maj 1995 var vi 170 personer. Alt her blev betalt af den danske stat.

Den 31. maj 1996 tager vi til USA for et 7 dages ophold. Det er krigssejlerne i USA, der har lavet en fest-uge i New Jersey med guvernøren i spidsen. Vi er mange, men der er altid plads til en til.

Krigssejlergruppen 1939-1945
Bent Ørberg og Bjørg Vitnes
Torvegade 64, 3. sal
(tlf. 32 95 22 06 og 32 95 55 04)
DK-1400 København K

Bent Ørberg

Mindetur med De Hvide Busser

Af beredskabschef Jens Kjærulf, Horsens Beredskabsforvaltning

På foranledning af tidligere korpsmester Viggo Eriksen, Herning blev der den 12. december 1994 afholdt et møde på beredskabsstationen i Horsens imellem tre repræsentanter fra Landsforeningen af KZ-fanger fra Neuengamme og undertegnede. På mødet fremførte formanden, Helge Hansen, at foreningen i dagene 19.-23. april 1995 agtede at gennemføre en mindetur med hvide busser i anledning af 50 året for udfrielsen fra Neuengamme KZ-lejren. I turen ville deltage en »ægte« svensk hvid bus og HT i København stillede med en Triangel fra medio trediverne, men der manglede endnu en bus, for at programmet kunne gennemføres som planlagt. Forsigtigt spurgte Helge Hansen, om vi kunne udlåne en af vore ældre busser til formålet i de berørte dage. Samtidigt ville han gerne, om jeg kunne arrangere et besøg i Statsfængslet Møgelkær, idet mange fanger i en periode opholdt sig i den daværende Møgelkær lejr på vej mod friheden.

I de efterfølgende dag fik jeg af borgmester Vagn Ry Nielsen ikke alene lov til at udlåne bussen til turen, men vi blev enige om, at de tidligere fanger skulle inviteres på en let middag på byens rådhus ef-

ter besøget på Møgelkær. Efter nogen overvejelser traf vi den måske ikke alt for nemme beslutning, at lade vores ældste bus ommale fra rød til hvid farve og iøvrigt påsætte et stort flag på hver side. Som kilde til bussens udseende, fik vi fra kulturforvaltningen et billede af de otte busser, som Horsens stillede til rådighed for afhentningen af fanger i Tyskland i 1945. Fra kulturforvaltningen fik vi af de midler, som er afsat til at festlig holde 50 året for Danmarks befrielse, økonomisk hjælp til at gennemføre projektet. Den 30. december kunne jeg således skrive et brev med alle de gode nyheder til Helge Hansen.

Når Horsens gik så aktivt ind i projektet skyldes dette bl.a. at Horsens under krigen var en af de byer, der procentvis fik flest borgere deporteret til Tyskland. Det skal således her nævnes, at da Landsforeningen af Besættelsestidens politiske fanger fik de såkaldte Hørsørødder, omhandlende overførelserne til Frøslev og Tyskland, viste det sig, at 70 fanger eller 10 procent af fangerne alene kom fra Horsens.

Den 19. april 1995 skulle mindeturen starte. I turen indgik ca. 100 deltagere, som bestod af tidligere fanger med hustruer og nogle få

gæster. Til transport af deltagerne havde DSB stillet to store moderne hvide busser til rådighed. Endvidere indgik på turen en ambulance fra medio trediverne fra Falck, den svenske hvide bus, HT-bussen og den hvide bus fra Horsens Redningsberedskab. Fra den 20. april kl. 18.00 og indtil næste dags middag under besøget i Horsens, blev konvojen fulgt og overvåget af en ægte motorcykelordonnans fra Beredskabskorpset som en hilsen fra de mange, der deltog i indsatsen dengang fra dette korps.

Den 19. april startede den ene DSB bus i København og den anden i Fredericia, hvor man tog henholdsvis de sjællandske og de jyske/fynske deltager op, hvorefter turen gik til Tyskland. Målet var et hotel syd for Hamburg, hvor såvel de nye busser med deltagerne som de hvide busser og ambulancen skulle mødes kl. 17.30. Bortset fra nogle problemer omkring ulovlig parkering af de tre hvide busser, som blev løst ved velvilje af nogle tyske politibetjente, var det nu tid til at møde deltagerne og blive indkvarteret.

Den næste dag, den 20. april, som er den dag, der for de tidligere fanger regnes som den centrale dag for deres befrielse, skulle vi alle meget tidligt op. De tre hvide busser og ambulancen kørte direkte til Neuengamme, hvor de tog opstilling inde i lejren, således at de tidligere fanger kunne blive transporteret ud af porten i en hvid bus ligesom for 50 år siden. De nye busser kørte til en lille flyveplads ved Bergedorf, hvor de originale Zonen-fly fra 1945 skulle lande kl. 7.45.

Det var med noget mismod, at vi alle begav os til flyvepladsen. Et kraftigt snevejr og kulde lod os ane, at vi ikke ville få flyet at se. Det var derfor en meget stor overraskelse, da vi ved ankomsten til flyvepladsen hørte en dyb summen i luften og pludselig skar flyveren igennem snemasserne og landede. Ud af flyveren kom greve Folke Bernadottes

Jens Kjærulf og chaufføren Kurt Sørensen

søn, Bertil Bernadotte og søn af tidligere departementschef i Socialministeriet H.H. Kocks søn, Christian Kock.

Efter en kort modtagelseshøjtidelighed, hvortil Slesviske fodregiments musikkorps spillede, bød kantinen på flyvepladsen på en varmende kop kaffe.

Derpå gik turen til Neuengamme, hvor Neuengammeforeningen havde arrangeret en Mindehøjtidelighed på Krematoriepladsen.

Ved ankomsten var musikkorpsset opmarcheret og alle deltagere tog opstilling på pladsen, som måtte fremkalde de stærkeste minder om venner og kolleger, som ikke nåede at komme ud i tide. Det var en meget gribende begivenhed, som næppe i ord kan beskrives på den rette vis, hvorfor jeg nøjes med at sige at såvel taler, kransenedlæggelser som musikken gjorde et meget stærkt indtryk på os, der deltog. Af musik skal her kun nævnes tre meget gribende melodier: »Sag mir, wo die Blumen sind« og »Altid frejdig«. Musikken sluttede med »die Moor Soldaten«, hvoraf sidste vers blev spillet som solotrompet.

De tidligere fanger gik derpå til fængslets appelplads, hvor de steg ind i de tre hvide busser. Busserne kørte derpå ud igennem porten på samme måde som for 50 år siden. Øvrige deltagere steg på de nye busser og konvojen kørte, efter et kort holdt ved mindeparken i Neuengamme, videre til Fridrichsruhe Slot.

På Friedrichsruhe Slot, der under krigen var Folke Bernadottes hovedkvarter, blev deltagerne venligt modtaget af ejeren Fürst von Bismarck, imedens de hvide busser, hvoraf den ene ikke kunne køre mere end ca. 45 km i timen, straks begav sig mod grænsen. Efter besøget hos Bismarck gik deltagerne til det nærliggende Forsthaus, hvor alle fik udleveret en »røde kors pakke«. Det var både et rørende og samtidigt et højtideligt øjeblik at åbne sin egen pakke, som indeholdt tre stykker rigtig dansk smørbrød i en solid papæske.

Nu gik turen mod grænsen, hvor vi skulle nedlægge kranse ved Bernadottes mindestatue i Kruså.

Lige syd for grænsen skulle vi mødes med de hvide busser og Dachauforeningen. Det var så meningen, at de tidligere fanger skulle køres i de hvide busser til Bernadotte statuen i Kruså, ført an af en politibil. Desværre var to af vore busser ikke nået frem, hvorfor kun nogle få tidligere fanger kunne køres over grænsen i den hvide Horsens bus. De øvrige måtte blive i de nye busser. Dachauforeningen havde deres hvide busser med, så det blev alligevel et højtideligt og historisk øjeblik, da ambulancen, de tre hvide busser fulgt af de nye busser kørte over grænsen. Ved Bernadotte statuen blev der, efter velkomst af Karen Nymand Nielsen, nedlagt kranse. Tidligere fanger og øvrige deltagere samt de mange lokale beboere, som var kommet for at modtage de tidligere fanger, sang »Altid frejdig«. Det var meget bevægende.

Efter denne højtidelighed kørtes - nu med CBU motorcyklen i spidsen - til den i dagens anledning indrettede »karantænestation« på Padborg stationsområde, hvor redningsberedskabet inviterede på Beauf Stroganoff. Padborg jernbaneorkester underholdt, hvorpå Karen Nymand Nielsen bød velkommen. Hun præsenterede de mange gæster, som var indbudt for at deltage i mindet om 50 års-dagen for frigivelsen fra de tyske KZ-lejre. Der var repræsentanter fra Jyllandskorpset, de DKB'er som modtog fangeren dengang, Beredskabsforbundet og direktør Ole Forsting samt repræsentanter fra DSB og Bov kommunens borgmester og mange flere.

Noget forsinket ankom vi efterfølgende til Bov kirke, hvor der skulle holdes en mindegudstjeneste. Mere end en time forsinket tog de to KZ-fangeforeninger afsked med hinanden efter gudstjenesten, og Neuengamme foreningens deltagere kørte til Haderslev, hvor vi skulle overnatte. Her genså vi med glæde vore to »forsvundne« busser. En ualmindelig lang dag nærmede sig enden. Fyldt med historiske indtryk, hvoraf nogle var gode og andre råbte på glemslens nådige udfrielse. Alle deltagerne kunne

trække sig tilbage, men næppe for straks at sove. Dertil var for meget blevet set, husket og genoplevet; alt sammen oplevelser, der må stille et krav om, at vi alle vil gøre vort yderste for at en tilsvarende galsskab, som det daværende Tyskland dengang påførte mennesker i andre lande, ikke får lov til at gentage sig.

Næste dag tidligt op. De hvide busser, motorcykel og ambulance var kørt. Efter morgenmad køres imod Bredal Kro, hvor konvojerne dengang altid gjorde et ophold. Ved ankomsten til Kroen skiftede de tidligere fanger til de tre hvide busser og turen gik derpå til Møgelkær.

I Møgelkær blev deltagerne modtaget af fængselsinspektør Jens Tolstrup, der i en festligt pyntet gymnastiksal bød deltagerne på mindeturen. En sygeplejeske, en tidligere DKB og nogle pensionerede fængselbetjente, der alle havde deltaget i modtagelsen af fangerne for 50 år siden, var også til stede. Tolstrup fortalte derpå kort om lejrens tilblivelse og dens virke, hvorpå han fortalte om den udvikling, der har medført, at lejren i dag er et statsfængsel.

Efter besøget kørte konvojen til Horsens Rådhus, hvor mange mennesker sammen med viceborgmester Jørgen Bang og kommunaldirektør Ole Have Jørgensen stod klar til at modtage gæstene. Under modtagelsen spillede Beredskabsforbundets Tambourkorps flankeret af et antal tidligere DKB'er. De hvide busser kørte straks videre imod Nyborg.

Efter velkomst af Jørgen Bang blev der serveret en let middag. En tidligere fange, Bjørn Karbo tog ordet under middagen. Han fandt, at Horsens har meget at være stolt af, og han hyldede de mange horsianere, der dengang blev sendt »sydpå«.

fortsættes i næste nummer.

Hjemkomst

Den 8. maj 1945 - Min første dag i Danmark

Færgen glider stille ind i Helsingør havn, men hvordan kom jeg egentlig ombord? Blev jeg kørt til færgen - og var vi flere? Hvem gav mig billet til færgen og til toget?

Det hele står komplet tåget for mig. Den tur jeg havde glædet mig utroligt meget til - dette at se den skønne danske kyst badet i majso- len, de lyse, friske bøgetræer, og alle de tusinder af skønne rød/hvi- de flag, der skulle byde mig vel- kommen tilbage. Alt det, jeg havde set frem til i en evighed, kan jeg slet ikke huske. Et fuldstændigt black- out.

Jamen, hvad kan det dog skyl- des? Jeg, som kunne huske hver eneste dag, hver eneste time af den tid, jeg havde tilbragt i fængsler og koncentrationslejre, er nu totalt blank, og husker intet, absolut intet om overfarten.

Skyldtes det nervepresset ved tanken om at skulle se alle mine kære igen, eller var det tanken om det kommende møde med min ko- ne? Kunne vi finde hinanden igen? Kunne vi glemme og tilgive? Og hvad ville familien sige? Og ven- nerne? Hvad med vore to dejlige drenge? Kunne Finn på fem år hu- ske mig - eller havde han sluttet sig til sin mors nye »ven«, og var jeg en fremmed for ham nu? Kim, der var tre måneder gammel, da jeg blev arresteret for mange evigheder si- den (ca. 10 måneder), kunne natur- ligvis ikke huske mig, men kunne jeg give afkald på dette lille væsen? Og hvad med min fabrik? Eksiste- rede den stadig? Og kunne den dri- ves videre? Havde jeg kræfter til det?

Masser af spørgsmål trængte sig på, og mit hovede summede som en bikube, der hvor hjernen skulle være. Og nu stod jeg pludselig nede på kajen, havde atter dansk grund under fødderne. Om jeg græd? Næh, det tror jeg ikke, men jeg havde en gevaldig stor klump i halsen.

Tag dig nu sammen, for fanden. Prøv at koncentrere dig om en ting

ad gangen og gå til bunden af hvert enkelt problem, før du beslutter dig, og kan du/vi ikke finde frem til en løsning, så rejs ud og skab dig et nyt liv et andet sted i verden.

Alle disse tanker og problemer blev vendt og drejet gang efter gang. Måske var det det, der havde ødelagt den tur over Sundet, der skulle havde været fyldt med jub- lende glæde og fryd - men som jeg altså ingen erindring har om. Jeg bemærkede dog, at Røde Kors hav- de udstyret mig med en togbillet og gik helt automatisk over til jernba- nestationen og satte mig ind i toget til København. Jeg fandt et hjørne, hvor jeg troede at kunne sidde i al ubemærkethed - men sådan skulle det ikke gå!

Jeg bemærkede, at mine medpas- sagerer stak hovederne sammen og sad og stirrede over på mig. Jeg prøvede at lade som ingenting. Hvordan skulle de kunne se på mig, at jeg havde været i KZ-lejr og nu vendte hjem fra Sverige? Jeg kiggede på mit tøj, der var nyt og svensk, men skilte sig næppe ud fra almindelige dansk påklædning. De havde også givet mig et lille em- blem til at sætte i knaphullet, men det var så lille, at det umuligt kun- ne ses på den afstand.

Min meget sparsomme bagage - med mine dyrebare engelske og amerikanske cigaretter - ja, selvføl- gelig! Der stod jo Svensk Røde- Kors overalt på tasken. Nå, men forhold dig nu bare rolig.

Men, men. Fem minutter efter to- gets afgang var jeg omringet af mennesker og spørgsmålene hagle- de ned over mig, som under et uvejr i oktober. Har du været i KZ- lejr - og hvor længe? Var der virke- lig, som aviserne fortæller, menne- sker, som var omvarende skelet- ter? Så du mange, der blev henret- tet og hængt? Så du også jøder, der blev ført til gaskamrene? Hvad har du selv lavet? Har du dræbt nogle tyskere o.s.v., o.s.v.

Jeg var totalt overvældet. Følte, at jeg hvert øjeblik kunne springe

op og skrigende vildt. Eller springe af toget. Havde de mennesker dog slet ingen skam i livet eller bare en lille smule forståelse??

Men, uden at jeg bemærkede det, var togføreren kommet ind. Han beordrede alle tilbage på deres pladser, så han kunne kontrollere billetter. Han må have bemærket mine bedende øjne, for han tog min Røde Kors bagage og nærmest løf- tede mig op af sædet, idet han stille sagde: »Kom med mig!«

Han førte mig hen til sin lille tjene- stekupe med plads til to og sagde: »Her kan du blive siddende til vi når København. Her kan du være i fred, og så må du undskylde de menne- sker, men de forstår så lidt af, hvad du har været igennem. Slap nu af, og hvis du vil have en kop te, så står min thermoflaske der.«

Jeg kunne dårligt se på ham. Tå- rerne stod mig i øjnene. Men så bø- jede han sig ned, lagde hånden på min skulder og sagde: »Velkom- men tilbage til Danmark - og tak for alt, hvad du har gjort. Vi er glade for at have fået dig hjem.«

Det var den smukkeste og mest dybtfølte hjemkomst, jeg kunne ha- ve ønsket mig, og så fra en fuld- stændig fremmed, men dansk. Jeg sad uforstyrret i hans kupe til vi nåede København. Så kom han til- bage og sagde: »Lad mig lige give dig en hånd«. Han tog min spar- somme bagage og hjalp mig ned på perronen. Den hjertevarme mand glemmer jeg aldrig. Jeg husker ikke om jeg fik takket ham - men det var nu heller ikke nødvendigt. Vi for- stod hinanden.

Den første jeg så på perronen var min kone, Lilli. Hvor så hun yndig ud, da hun kom mig i møde med en lille blomsterbuket i hånden og med et lille frygtsomt smil. Også hun var tilsyneladende nervøs for vort møde. Sammen med hende var tre mænd i lange sorte militær- kapper og med stålhelme og fri- heds kæmperarmbind på.

Det varede et par sekunder, før det gik op for mig, at det var mine

brødre Willy, Leo og Kaj. De var altså også gået ind i frihedskampen. Det glædede mig naturligvis, men jeg kunne ikke lade være med at smile stille. Jeg skulle altså tages, før de vågnede op til dåd. Men alligevel. Tak, fordi I gjorde det.

Så kom Lilli hen og slog armene om halsen på mig og hviskede: »Tak, fordi du kom hjem til mig igen, elskede«. Da traf jeg min beslutning. Lige gyldigt hvad der var sket, mens jeg havde været væk, så ville det nok være værd at forsøge at slå en streg over det og begynde et nyt liv.

S. A. Holm-Sørensen

MINDEORD

Signe Larsen

Født 5.12.1900, død 31-12.1995

Signe (Rudolf) havde gennem trediverne hjulpet tyske flygtninge, især fagforeningsfolk, som det lykkedes at stikke af fra Hitlers Tyskland. Dette var sandelig ikke alene upopulært hos de tyske myndigheder dengang, men også hos daværende danske myndigheder.

Hvad for et formål skulle det have at ødelægge det gode naboens forhold til den store nabo mod syd og måske i længden skade eksporten af flæskesider og skinker til Hitlers Tyskland. - Derfor efter den tyske besættelse af Danmark var ikke alene ånden redebon, men de formelle »juridiske« og tekniske muligheder blev skaffet til veje af mere end villige såkaldte »danske« myndigheder, så folk med Signes stoute og menneskelige holdning kunne anbringes bag lås og slå. Klokkeren faldt i slag for Signe og Rudolf.

Det lykkedes senere for Signe at blive sat på fri fod - man havde jo Rudolf som gidsel.

Men den »frisatte« Signe var et ukueligt menneske, og derfor fik hun udanske fagforeningsbosser på nakken, som aldeles ikke ønskede det gode forhold til Hitlers besættelsesmagt ødelagt, thi dersom der opstod uro inden for industriens kvinder, hvad kunne det så ikke føre til for det øvrige arbejdsmarked. - Resultat: Signe blev udelukket af sin fagforening og måtte nu gå under jorden.

Dette medførte selvfølgelig personlige belastninger, thi man vil i sådan situation været tvunget til at støtte sig til personer, som har den rette moral og indstilling og er villig til at udvise en personlig ofervillighed. Samtidig med at det medfører krav om at bevæge sig så diskret som muligt, så søgelyset ikke rettes mod hjælpe- og omgangskredsen.

For Signes vedkommende betød det, at gode venner i kvarteret sørgede for at husleje og dermed lejligheden blev sikret og blot stod som tomt blikfang for nævenyttige idioter.

Signe selv havde stadig ophold i NV-kvarteret, men således at hun ikke var afhængig af en boligblok, hvor ind- og udgang er let at kontrollere og afspærre.

Signe kunne i stedet, hvis hendes tid tillod det, studere havebrug.

Ved Hitler Tysklands sammenbrud og dermed Danmarks befrielse var den ren personlige trussel overstået. Signe kunne nu vende tilbage i triumf til ledelse i sin gamle fagforenings afdeling i Kvindelig Arbejdsforbund.

For Signe var stemningen dog stadig trykket, for hvor var Rudolf? Levede han stadig? Rudolf var sendt til K.Z. Stutthof. Hun vidste fra de første Stutthoffanger, som vendte hjem til Danmark, at fangerne var gennet ud på Pommerns landeveje og spaltet op i flere marchkolonner, og dem som ikke orkede mere i disse marchkolonner blev nakkeskudt.

Bærende på denne viden og den stadige uvished var et pres for Signe, men en dag kom solen og glæ-

Signe Larsen

den og optimismen tilbage til Præstelængen i Degnegården på Bispebjerg, Rudolf stod i stuen med sin uundværlige følgesvend, sin pibe - ganske vist stærkt medtaget og afrakket - men trods alt i live.

Det var Signes store dag.

Signe tog nu ukueligt og uimponeret af omgivelserne fat igen. Altid sejt og støt uden store falbelader støttende sig til sin gode hjerne og sunde fornuft, som hun havde den lykke at beholde til det sidste i den høje alder af 95 år.

G.M.

*En hjertelig tak
for al venlig deltagelse
ved vor mor*

Karen Laursens
bisættelse.

*På familiens vegne
Erik, Ulla, Jan,
Lone og Karl*

Børge Jensen

E. Svejgaard Kristensen, Teglvænget 1, Aalborg, skriver på vegne af Sammenslutningen af erhvervshæmmede fra Frihedskampen følgende mindeord om Børge Jensen, Sjællandsgade 24, Aalborg, som er død, 75 år.

Sorg og vemod var den følelse, vi alle blev grebet af ved meddelelsen om, at Børge Jensen var død.

Sammenslutningen af Erhvervshæmmede fra Frihedskampen, tidligere kz-lejrfanger, krigssejlere og andre modstandsfolk, har lidt et smerteligt og uvurderligt tab, idet Børge Jensen var alle disses drivende kraft.

Børges holdning og indsats under krigen med transport af personer til og i nogle tilfælde fra Sverige og ofte med våben til Danmark er velkendt bl.a. ved artikler i den seneste tid i Stiftstidende. Børge var fra Frederikshavn-egnen.

Han drog tidligt til søs og kom hurtigt ind i modstandsarbejdet, og det er et under, at han, der selv har reddet manges liv, slap gennem krigen med livet i behold.

Børge var - trods sin beskedne fremtoning - en stor personlighed. Han havde direkte indflydelse på højnelse af Danmarks omdømme og respekt ude i verden, således at vort land i krigens sidste år blev anerkendt som en allieret og krigsførende nation.

I de sidste 20-25 år var Børge en enestående arbejdskraft i sammenslutningen, hvis afdeling i Nordjylland han var leder af.

Mangen en modstandsmand, sømand, kz-lejrfange eller andre, der har lidt skade som følge af bekendtskabet med besættelsesmagten, har søgt hjælp hos Børge, der var utrolig vidende om alt i den lov, der blev udarbejdet vedrørende følgesygdomme efter besættelsestidens ophør.

Alle henvendelserne håndterede Børge sådan, at der altid blev truffet en eller anden aftale med Arbejdsskadestyrelsen. For det arbejde er vi flere hundrede, der skylder Børge uendelig stor tak.

De sidste år var Børge plaget af svær sygdom, men på trods heraf så han sig i stand til at møde op ved

vores ugentlige sammenkomster, hvor han varetog sine medlemmers interesse fuldt ud.

I hjemmet i Sjællandsgade har Børge været en uvurderlig hjælp for sin hustru Ellen, der i mange år har haft hårdt brug for hans hjælp.

Æret være Børge Jensens minde.

E. Svejgaard Kristensen

Børge Jensen blev bisat den 18. april 1996

J. Hess Thaysen

Professor, overlæge Jørn Hess Thaysen, København, døde midt i april, 74 år gammel.

Han var en personlighed. Både som modstandsmand og som videnskabelig forsker. Hans far var også læge. Jørn H.T. blev student 1939. Læge 1947. Specialist i intern medicin 1957. 1951-53 studerede han i New York. Overlæge ved Rigshospitalet fra 1961. Og professor fra 1964. Han forskede og skrev meget. 1952 skrev han et værk om kz-fangernes sygdomme.

Skrev om nyresygdommene og »kunstige nyrer«. Blev internationalt kendt og værdsat for sin forskning. Og han modtog mange udmærkelser hjemme og ude. Der kom da også ved hans død mindeord fra høj og lav om hans forskning i nyresygdommene.

Han så tidligt betydningen af dialysen, der går forud for nyretransplantationer.

Jørn Hess Thaysen var stærkt præget af sine barske oplevelser som kz-fange i Neuengamme og Dachau. Og med rette blev han internationalt kendt for sit banebrydende værk om sultesygdomme i kz-lejrene. Og de alvorlige følger virkninger.

Hess Thaysen var gift med lektor Minna H.T., født i Ribe og datter af en seminarieførstander. Hun huskes med glæde af mange gamle modstandsfolk, fordi hun hvert år den 4. maj om aftenen møder med sit pigekor fra Zahles skole, når der skal synges ved højtideligheden i Mindelunden i Ryvangen.

Johs. Rasmussen

Generalen død

Generalmajor Flemming Bussenius Larsen, Sorø, er i begyndelsen af april død, 87 år gammel.

Han var en meget dygtig officer og modstandsmand. Dertil i virkeligheden meget beskeden. En hædersmand, som jeg er glad for at have kendt.

Han kom til verden 1908 i København, hvor hans far var oberst. 1927 student i Sønderborg. Så en livslang karriere i forsvaret. Fuldmægtig i Krigsministeriet 1940. Han huskede, hvordan den unge DSU-er, Staunings lærling, Hans Hedtoft, den nat, den 9.4.40, anså både sin egen og Danmarks sag for nærmest tabt.

F.B.L. selv gav aldrig op. Kaptajn 1942. Efter 29.8.43, da det svandt i Efterretningsfolkenes lederskare på grund af tyskerne, kom han til Marinens og Hærens fælles efterretningstjeneste. Og var leder fra maj 44 til sin arrestation af Gestapo i september 44. Så endte han i kz-lejrene Neuengamme og Osnabrück. Og selv her midt i fjendelejr lykkedes det ham at få nogle budskaber ud til den frie verden.

Hjemme igen efter 5.5.45 blev han 1947 kontorchef i Krigsministeriet. Oberstløjtnant 1950, militærat-tache i Stockholm-Oslo 1952. Oberst 1956. Chef for 7. regiment 1958. Generalmajor 1960. Bl.a. kommandant for København. 1962 chef for de allierede landstyrker i ikke bare Jylland og Fyn, men også for Slesvig-Holsten. Leder af danske militærmission i Bruxelles 1969-73. Så på pension.

Købte Kongstedgård ved Dianalund, hvor han bl.a. dyrkede kirsebær til Heerings likørfabrik, til det kommunistiske Polen med sine utroligt lave lønninger ødelagde den danske produktion. Fl.B. Larsens hustru Elna Ludvigsen var fra Haderslev.

Generalen så tidligt nytten af en indsats for gamle kz-fanger. 1947-74 var han næstformand i »Kammeraternes Hjælpefond«. Derpå 1974-81 fondens formand. Han modtog mange udenlandske ordner.

Johs. Rasmussen

Klip fra aviser og blade

BT

Overfladisk TV-udsendelse

Lis Hansen, Lyrskovgade
24, København V

»De overlevendes børn« var en gribende TV-udsendelse om koncentrationslejre, som de medvirkende havde svært ved at tale om, selv om der var gået 50 år.

I Eleva2ren var stemnin-

gen en helt anden. Her blev spurgt: »Skal vi stadig jage de gamle krigsforbrydere?« En af de medvirkende slog flot ud med armene og sagde: »I er tilgivet«, og nævnte laserlyset over Vestkysten som det tilgivende symbol.

Der er bare den hage ved en så flot bemærkning, at det

kun kan tilkomme ofrene at tilgive. Da de fleste er døde, er der ingen tilgivelse at hente på andres vegne for så stor en forbrydelse.

Eleva2ren bør ikke tage så alvorlige emner op, når de behandler dem så overfladisk, at det er krænkende.

*Forstået ret meget af historien,
kan man ikke sige om TV2.*

Fyn Stiftstidende 24-4-1996

Auschwitz-center opgivet

WARSAWA: Hovedinvestoren i det kontroversielle forslag om bygningen af et indkøbscenter nær den tyske udryddelseslejr Auschwitz i Polen har trukket sig fra projektet efter kraftige protester, oplyste det polske nyhedsbureau PAP mandag.

Janusz Marszalek, administrerende direktør i det tysk-polske firma Maja, sagde, at planerne ikke vil blive ført ud i livet, og at Maja ikke ad rettens vej vil forsøge at få erstatning for allerede tabte investeringer.

Arbejdet på centret, der skulle have ligget ved indgangen til Auschwitz, blev sat i stå 2. april på ordre af lokale polske myndigheder. 6. april demonstrerede omkring 100 højreekstremistiske skinheads til fordel for planerne. Tegningerne inkluderede bl.a. et supermarked nær indgangen til den nazistiske dødslejr, som idag er et museum og mindsted for jødeforfølgelserne under Den Anden Verdenskrig. (AFP)

*Det er ikke alt vi læser der er nedslående.
Protester hjælper ofte.*

Information 22-4-1996

Nynazister fejrede Hitler med slagsmål

■ Et halvt hundrede nynazister og 30-40 indvandrere kom lørdag kort før midnat i slagsmål på pladsen foran Ellebjerger Station i Valby.

Indvandrerne deltog i en privat fest i barakbyen ved Pilestykket, der ligger lige ved S-togsstationen. Gruppen af nynazister, der sandsynligvis var samledes i anledning af Adolf Hitlers 107-års fødselsdag, havde fået nys om festen og troppede op, hvorefter grupperne kom i nævekamp på stationspladsen.

Godt et dusin betjente fra Station 5 i Valby og fra beredsskabsafdelingen på Politigården skilte de kæmpende ad ved at stille sig mellem grupperne.

Politiet oplyser, at en gruppe af unge nynazister i alderen mellem 15 og 25 år i længere tid har huseret i området.

Ja - hvad skulle de ellers fejre ham med? Krigsforbryder nr. 1. -

Klip fra aviser og blade

Ekstra Bladet 9-4-1996

DEN NØGNE KRABBE

I sin nye bog 'De 1000 Løgne og de 1000 Sandheder' bærer Oluf Krabbe ved til blået af racisme og revisionisme. Det følgende er citater fra den:

Om Det Tredje Rige:

'Nærliggende at overveje, om ikke Europa havde været bedst tjent med, at Vest-Europæerne og deres bagmænd (det må være jøderne, han tænker på, red.) i 1939 havde ladet det tyske rige og dets politisk-ideologiske fornyelser udvikle sig i fred og frihed.'

Om nazi-koryfæer:

'Som nævnt tyder alting på, at det ikke var Adolf Hitler, men briterne, der ønskede krigen.'

'Ved to lejligheder har Hitler garanteret vor selvstændighed efter krigen. I memorandum af 9.4.40 til vor regering og i instruks af 26.10.42 til dr. Best. Mere kunne man dog ikke forlange.'

'Adolf Hitler har afsløret, at han havde en sund sans for, at hans eget folk undgik en truende uddøen og svækkelse ...'

'Vidkun Quisling selv var fremragende og forbilledlig som filantrop, som officer og som politiker ...'

'Det er ufint at mistænkeliggøre Herman Görings hæderlighed.'

'Heydrich var en skånsom og hensynsfuld protektor' (i Tjekkiet, red.).

'Himmler har ... afgjort taget afstand fra masseudryddelse ...'

Om krigen:

'Taget under ét går den allieret-judaistiske indoktri-

nering ud på at fremstille Anden Verdenskrig som 'Fascismens Værk'. Men hvis man nøjere analyserer årsagskæderne viser det sig, at man med langt større ret kan drage den modsatte slutning og opfatte den som 'Antifascismens Værk'.'

'Det er en forfalskning at kalde de tyske bombeangreb mod Warschau og Rotterdam for terrorangreb ...'

Om Nürnberg-processerne:

'Tribunalet var i sig selv en krigsforbrydelse.'

Om kz-lejrene:

'... en nødvendig foranstaltning ...'

'Disciplinarforholdene var nogenlunde som i militæret.'

'... god kaserneorden, personlig hygiejne og renlighed, høflighed og disciplin, arbejde og relativt meget friluftsliv.'

Om jøderne:

'... den opreklamerede masselikvidering af 6 mill. jøder ...'

'... 6-millioner-legende.'

'Derfor kan man ikke komme uden om at spørge, om Waldheim-jagten er jødefolkets mindre velovervejede forsøg på hævn?'

'FN's eftergivenhed over for zionistisk pression er stærkt, belastende for tilliden til FN's opfattelse af sine opgaver.'

'Den danske kulturradikalismes bestræbelser på at popularisere den jødiske indflydelse synes at have vundet indpas i danske massemedier.'

'... at tale om vor jødisk-kristne kultur må derfor be-

tegnedes som en absurditet og en frækhed.'

'... den verdensomspændende jødiske hetz.'

'Den zionistisk-jødiske lobby har vist sig i stand til ved hjælp af penge og bestikkelser at beherske meningsmanipulationen ...'

'Tyskernes oprigtige venner, de arabiske stater ...'

'Israelernes hykleri, løgne og udiplomatiske metoder ...'

Om modstandsbevægelsen:

'... frihedskæmpernes terrorhandlinger, mord og sabotage ...'

Om danskerne i Waffen-SS:

'Takket være de ca. 8.000 frivillige frontkæmpere ... kunne Danmark netop rose sig af at have ydet en heroisk indsats i Anden Verdenskrig.'

'Vore tapre frontkæmpere opofrede indsats ...'

Om universiteterne:

'... udklækningsanstalter for den kulturradikale nedbrydning af vort folkelige fællesskabs selvforståelse.'

Om de sorte:

'Negerne er gode til mekanisk udenadslære, herunder sproglig tilegnelse, men ikke til noget, der kræver en dybere forståelse eller forestillingsevne i rum og tid.'

Om Sydafrika:

'Alt i alt er Apartheid udelukkende et indre anliggende. Det samme må siges om (de) såkaldte menneskerettigheder ...'

Om Kongehuset:

'Dets ægtefæller har altid været af bedste europæiske blod.'

*Harde fossiler
et åndeligt univers?
Måske tror de det selv!*

NYE BØGER

Nathaniel Hong, amerikansk studerende ved Odense Universitet, har i samarbejde med Universitetet udgivet en afhandling:

Sparks of resistance

Den illegale presse 1940-43
Odense Universitets forlag
308 sider. Pris 300,- (engelsk)

N. H. fik under sit første ophold i Danmark som halvvoksen stor interesse for Danmark under besættelsen, og ser det under en noget anden synsvinkel, end unge danske historikere, der ikke selv har oplevet besættelsen har fundet frem til.

Bogen bygger på et formidabelt kildemateriale og koncentrerer sig om den svære tid op til august 1943.

Den skildrer den første spæde begyndelse, der bestod i løbesedler på amatørbasis og derefter udviklingen frem til en magtfaktor, der frem for nogen medvirkede til at ændre den almindelige danskers indstilling fra passiv modvilje mod besættelsesmagten til aktiv støtte til dem, der påtog sig det hårde arbejde med sabotage og hvad deraf fulgte.

Modsat den opfattelse mange »autoriserede« beretninger op til 50-året giver, påviser NH, at det begyndte allerede i sommeren 1940, og kan dokumenteres f. eks. i Hillerød okt. 1940. Bortset fra spredte enkeltpersoner kom starten fra venstreorienterede kræfter, herunder trozkister og syndikali-ster, men også arbejderbevægelsen,

der før besættelsen havde været aktiv omkring Røde Hjælp, ikke mindst til tyske emigranter.

Juni 1941 med arrestationer af alle de kommunister, politiet kunne opspore, fremkaldte modsat hensigten en forøget aktivitet i alle kredse.

Som fremmed iagttager har det gjort indtryk på NH, at nok var det partiorganisationer som konservative, kommunister og Dansk Samling, der sammen med enkeltpersoner, ikke mindst kulturpersonligheder, der var stærkt medvirkende til den stigende aktivitet, men samarbejdet var meget lidt præget af partipolitik.

Nok var socialisterne i starten mest indstillet på international modstand mod Nazismen som sådan, og nok var de borgerliges mål først og fremmest »at smide tyskerne ud«, men denne forskel udjævnedes hen ad vejen.

Selv de veldisciplinerede lokale kommunister fandt ud af, at det kunne være vigtigere med egne erfaringer end partiparoler.

NH har fået megen god hjælp af lokale - fagfolk og amatører - ligesom hun har fundet meget i politiets arkiver fra den periode, hvor deres opgave var at bekæmpe illegale blade.

Alligevel er det beundringsværdigt, hvordan hun via praktiske og statistiske oplysninger har forstået at vurdere, hvad der foregik i det fredelige Danmark. Hvordan det var befolkningen selv, der fandt frem til sin egen sjæl. - Forskellen i den danske og norske udvikling har hun fanget, men også hvilke vanskelige arbejdsvilkår, den illegale presse havde.

Det vil være håbløst at begynde at citere fra bogen, men for gamle modstandsfolk ligger dens største værdi nok i dokumentationen af, at kampen begyndte allerede i 1940, og at de første år på mange måder var langt de sværeste.

Det har mange, der var med fra starten følt, at ikke mindst vore hjemlige historikere ikke har haft øje for.

Det må derfor ønskes, at rigtig mange gør sig den umage, det er at studere bogen, selv om den er på

engelsk, ligesom man kunne ønske sig, at nogen ville påtage sig at oversætte og udgive den.

I mellemtiden kan man håbe, at flest mulige vil læse den og komme med korrektioner og tilføjelser, som der sikkert er baggrund for.
MEN DET HASTER!

Dagmar Mørk Jensen

Forrædderiet 1940-45

Øjvind Felsted Andresen
203 sider (illustreret)
pris 148 kr.

Dansk Historisk Håndbogsforlag.

En mærkelig bog - indimellem fascinerende, på anden side med meget konkret stof om begivenhederne vedrørende telefonaflytningerne i Odense, aldrig uinteressant.

Svagest er de dele af bogen, hvor forfatteren »filosoferer« over det menneskelige væsen i afsnittet Ideologiernes århundrede. Afsnittet om »stikkerne« afdækker meget nyt, her har han gået dybere i den del der ikke er så meget omtalt i andre bøger om besættelsen. Han postulerer, at der procentvis var flere »stikkere« i Danmark end andre besatte lande, den mening står han alene med.

At antallet af »stikkere« var langt større end først antaget fører han - om ikke bevis - for, men gennem afsnittene som iøvrigt er godt beskrevet - fremfører han tese eller mening om at vore politikere såvel regering som rigsdag har et stort medansvar for.

Et står fast - deri har forfatteren ret.

Statsminister Buhls »stikkertale« i radioen 2. sep. 1942 var uden tvivl medvirkende til at en del af befolkningen blev »stikkere«.

I retsopgøret efter 1945 har de fleste også angivet, at de følte det rigtigt at angive landsmænd, når landets statsminister opfordrede dertil.

Forfatteren har gjort sig mange tanker om besættelsestiden og retsopgøret, som andre kan lære af.
DERFOR LÆS DEN, DET ER EN HÆDERLIG BOG. *Kaj Christensen*

Besættelsen i perspektiv

Bidrag til konference om besættelsestiden 1940-45.

Redigeret af Knud J.V. Jespersen og Thomas Pedersen.

115 sider Pris kr. 115,00

Odense Universitetsforlag.

Det var et godt initiativ, Aage Trommer tog i 1995 til afholdelse af en 2 dages konference om forskningen i besættelsestiden under den meget lidet pretiøse betegnelse »Hvad har vi nået, og hvad mangler vi«.

Konferencen afholdtes på Odense Universitet med deltagelse af 30 forskere, såvel unge som ældre, der repræsenterede stort set alle indfaldsvinkler til forskning i besættelsestiden.

Pressen var forment adgang, med den - iøvrigt plausible grund - at forskerne skulle kunne udtale sig frit - helt frit -. Hvilket de også gjorde, og ud af disse meningsudvekslinger er der kommet et helt igennem udarbejdet oplæg til 5 forskningsprojekter, som vil blive præsenteret i de følgende år.

Af de 5 giver delen om Statsungdomslejrene i Danmark en god indgangsvinkel til forståelse af de sociale forhold i besættelsestiden og de daværende politikeres frygt for den unge generations deltagelse i politisk og social uro. Afsnittet er ligeledes godt »krydret« med tegnninger og statistik. Også her ser vi hvordan partiet Venstre viderefører sit korstog mod det sociale sikringssystem.

Industriens forhold er ligeledes rimeligt godt beskrevet, men om den side vil der i de flg. år yderligere fremkomme mere tilbunds gående udgivelser.

Det korte afsnit om Samarbejdspolitikken vil også senere blive meget grundigere belyst, så også her kan vi se om »nye øjne« ser anderledes end det, der indtil nu er skrevet.

Nyt er imidlertid - og dermed også mest interessant - afsnittet om SOE, hvis materiale - eller måske rettere - fragmenter af materiale, der blev frigivet i maj 1994. Der er

skrevet en del om forholdet mellem den danske modstandsbevægelse og SOE, men der mangler stadig meget, ligesom forholdet mellem SOE og SIS heller ikke har været grundigt nok behandlet. Mange interessante spørgsmål må i årene fremover kunne besvares.

På side 21 angiver Aage Trommer, at han venter sig meget af FRIHEDSFONDENS arkivalier, som han mener snart vi blive frigivet, der tror jeg anmelderen vil skuffe ham. Frihedsfonden har - så vidt det på nuværende tidspunkt er oplyst - vedtaget, at disse arkiver båndlægges i 80 år ud fra den - sikkert rigtige - betragtning, at der er for mange krænkende personoplysninger.

Bogen er læst med stor interesse og er endnu et bevis på den forskellighed i opfattelsen af besættelsestiden, som der nødvendigvis må være, når personer - historikere eller ikke - med forskellig politisk observans skriver deres bidrag.

Kaj Christensen.

Levende skrift om »Studenter-liv under besættelsen«

Den 77-årige overlæge og kræftforsker Jørgen Kieler, Rungsted Kyst, som har skrevet en del om besættelsen, bl.a. om Holger Danske, og som altid er grundig og nøgtern, og som iøvrigt har været formand for Frihedsfonden, har her haft skrivemaskinen igang igen.

Nemlig med et 40 sider langt skrift, et særtryk fra Dansk medicinhistorisk Årbog 1995: »Studenterliv under besættelsen«. Man får mange ting genopfrisket, ja også ting, der er nye for mig. F.eks. fik professor Hal Koch, som var med til at stifte Dansk Ungdomssamvirke, senere lidt kolde fødder, gik ind for den danske regerings samarbejdspolitik med tyskerne. Så blev hans tilnavn »Halv Koch«. I juni 42 fik han iøvrigt en brandbombe smidt ind på trappen i hans villa. Det var ikke bare pernittengrynet,

statsminister Villh. Buhl, som 27.9.42 i sin radiotale opfordrede til angiveri og fordømte den begyndende sabotage. Nej, formanden for LO, Laurits Hansen, gik kort før også mod al sabotage. Og en lille månedstid efter, 27.9.42, skød dansk politi Chr. Michael Rottbøll ned med 12 skud, skønt det få dage før var aftalt netop med ham, at danske ikke skulle skyde på hinanden! Så fulgte telegramkrisen 26.9.42, og 13.10.42 rejste det forhadte frikorps tilbage til kvalerne på Østfronten. Omkring de baltiske lande. 9. november blev Erik Scavenius statsminister. Og 3. november begynder tingene at vende. Montgometry slår Rommel i Afrika.

I slutningen af 42: J. Kieler og hans søskende indgår i en studenter modstandsgruppe. Foruden ham selv Flemming, Elsebeth og Bente. Ialt er de 16 ved starten. Også f.eks. »Grunte«. Nemlig Jette Hecht Johansen. Man trykker og fordeler Frit Danmark og »De danske studenter« og Steinbecks »Månen er skjult«. Mellem Frit Danmark-redaktørerne er Ole Kilerich. Dem, man hudfletter er især Scavenius, Hal Koch, Hartvig Firsch og Thune Jacobsen (justitsminister). Det kom til rivninger, fordi studenterbladet bragte flere anti-finske artikler. Der var jo kommunister med i gruppen. Man gik ind for sabotage i stede for RAF-luftangreb. F.eks. ikke for godt med B & W i januar 43. Noget nyt »at gå under jorden!« Krævede tit rationeringskort, sovesteder, mad, penge. Vi hører om »Kopa«, der snart blev til »Bopa«. Og Holger Danske opstår. Flot, at elektriker Sigurd Weber 28.7.43 sænker det tyske mineskib »Linz« på Odense Stålskibsværft.

Ja, vi kunne blive ved. Man hører om Elias Bredsdorff, som er igangsætter rundt om, og om læge Ole Bang og læge Jørgen Røjel, begge Randers. Efter 29.8.43 departementcheffsstyret, da regeringen omsiden går af og 2.10.43 jødefølgelserne. Her er Bispebjerg hospital og Rockefellerinstituttet gode gemmecentraler. I starten fik fiskerne tit 2000 kr for at skaffe en jøde til Sverige. Det gik ned til 500 kr. Der skulle samles mange penge

ind. Mellem 6 og 7000 jøder slap til Sverige og friheden. Meget om jødeflugten er dunkelt, som Kieler skriver. Hvor stod Werner Best. Han satte det igang, men inspirerede vel også delvis advarslerne. Bl.a. gennem G.F. von Duckwitz.

Efterhånden var der måske 50 flugtruter til Sverige. Til mange andre end jøderne. Så følger noget om sabotagegrupperne og kontakten til Jens Lillelund, »Finn«. Og Holger Danske, bl.a. »Flammen«, »John« og Jørgen Staffeldt. Senere kommer Holger Danske 2.

Der sluttes med listen over en række tab. Gode folk, som henrettes eller som dør i tyske kz-lejre. Og en litteraturliste. Flemming og Jørgen Kieler var bl.a. i Neuengamme og Porta Westphalica.

Johs. Rasmussen

Læserbrev

Foranlediget af vor side med klip fra Aviser og Blade i Modstandskampen 1. 1996 har vi modtaget flg. læserbrev, med tak.

Kære Minna Dahl

Jeg sad her for nyligt og læste i bladet Modstandskampen 1940-45 hvori jeg så din reaktion på et læserbrev i BT, skrevet af en person ved navn Inger Martinsen.

Lad dette brev være en beroligelse for dig. Jeg har selv boet på 4. maj kollegiet i Aarhus i 4 år og er ikke stødt ind i nogen beboer ved navn Inger Martinsen, og såvidt vides, har her heller ikke boet nogen ved dette navn i den tid nogle af mine venner kan huske.

Noget tyder på, at du sammen med os på 4-maj kollegiet, er blevet offer for en makaber spøgefugl.

Vi ærer og respekterer modstandsbevægelsen her på kollegiet.

*Med venlig hilsen
Ole Nors Myrup
4. maj kollegiet værelse 8*

Hundrede kilometer

*Grene i tæt, blaa Luft. En Fuglelyd,
spirende ud over Himlene. Savklingens Lyd,
brummende under den søde Lugt af Brønde,
og Lyngen, der virrer mod Havet uden Ende..*

*Ind over Huden blæser det unge Vejr.
Stoffernes Farver sitrer i Solfigurer
under de lukkede Laag. Og bag Solskinsmure
løber Børnenes Stemmer med hvide Skær...*

*De fjerne Motorer, et Øjeblik Stilhed gi'r frem,
gaar dæmpet og frodigt i Baade, som vender hjem.
Halvøer blaaner, langt, og i Lys begravet.
Og pludselig synger en Lærke over Havet.*

*Hundrede Kilometer fra København
famler en Blyant over en haard, hvid Blok.
Bare at nævne Tingene ved Navn
blev i et Øjeblik til Glæde nok.*

*Den rolige Registrering af dette her:
Børnenes Raab, Lyngen, og Havets Skær.
Det som et skraanende Sollys tilfældigt fandt.
Dette, som også er sandt.*

Morten Nielsen

NYSTEDVEJ 14
VEDDELEV
4000 ROSKILDE

ADRESSELISTE

BUCHENWALD-KLUBBEN

Fmd.: Hans Andersen, Sløsevej 19, 4894 Øster Ulslev 53 86 55 59.
Kass.: Ernst Steen, Vendersgade 6, 1363 København K 33 12 85 95.
Sommer: Møststien 6, Vester Lyng, 4500 Nykøbing S. 53 41 01 20.
Sekr.: Georg Andersen, Kongshaven 42 A, 2500 Valby, tlf. 36 17 47 88.
Odense: Jørgen Hedegaard Larsen, Højvænget 2, 5230 Oense M. tlf. 66 11 33 85.
Aalborg: Fmd.: Chresten Stendahl, Rinddalen 33, 9550 Mariager, tlf. 98 54 14 26.
Kass.: Henry Jensen, Østerled 44, 9370 Hals, tlf. 98 25 18 56.

DACHAU-KLUBBEN

Fmd.: John Nielsen, Margrethevej 28, Ejby, 4070 Kirke Hyllinge. 42 40 50 87.
Kass.: Ernst Nielsen, Strandagervej 9, Munkekerup, 3250 Gilleleje. Giro 6 45 87 18. tlf. 49 71 86 59.

ALLIEREDE KRIGSSEJLERES VETERANFORENING

Fmd.: Verner Nielsen, Fjordvænget 9, 4220 Korsør. tlf. 53 57 08 44.

KRIGSSEJLERGRUPPEN 1939-1945

Bent Ørberg og Bjørg Vitnes, Torvegade 64, 3. & 4. sal tv. 1400 København K. Tlf. 32 95 22 06 / 32 95 55 04.

LANDSFORENINGEN ERHVERVSHÆMMEDE FRA FRIHEDSKAMPEN

Fmd.: Bernth Johannesson, Johs. V. Jensens allé 48, 4.tv., 2000 Frederiksberg. 3 51 6 32 84.
Kass.: Knud Poulsen, Julsøvej 380, 8240 Ris-skov, tlf. 86 17 20 48.
Giro 5 43 27 23.

Omegnsafdelingen:

Fmd.: Kurt Jakobsen, Dyrehavegårdsvej 15, 2800 Lyngby, tlf. 45 88 17 21.
Kontoret: Kongevejen 252, 3.sal, 2830 Vi-rum. 45 85 58 98. Giro 8 81 17 88. Kontortid for sociale sager: Tirsdag 10-12. Sommerferie: 3/6-31/8.

Esbjerg afd.: Fmd.: Marius Jensen, Jagtvænget 22, Hjerting, 6710 Esbjerg V. Tlf. 75 11 64 18.

Kontor: Gammel Fritidscenter, Grønnevangsvej (ved Østerbycentret), 6700 Esbjerg. Åbent hver onsdag kl. 14-17.

Sydøstjysk afd.: Fmd.: Jens Jac. Jensen, Frederik den III vej 3, st, 7000 Fredericia. Tlf. 75 92 54 57.

Kontor: Vendersgade 28, tlf. 75 93 29 73, åbent tirsdag 14-16.

Kolding: Kontor: Staldgården. Åbent torsdag kl. 14-16. 75 53 18 84.

Odense afd.:

Fmd.: Alice Kofoed, Ølstedgårdsvænget 6, 5230 Odense M., 66 15 89 99.

Kass.: Alfred Andersen, Bregnevej 7, 5220 Odense SØ, tlf. 66 11 58 69.

Sydfyns afd.: Fmd.: Ole Martinussen, Bruuns Alle 20, 5700 Svendborg, tlf. 62 21 40 48.
Konsulent: Hjarne Ditlevsen, Løkketoften 15, 5700 Svendborg. Kontor: tlf. 62 20 15 52 (bedst kl. 08.00-11.00).

Sjællands afd.: Fmd.: Mogens Henrik Nielsen, Nystedvej 14, Veddelev, 4000 Roskilde. 46 75 77 13.

Kass. Villy Jensen, Lindevej 12, 3200 Helsing. 48 79 45 91.

Aalborg afd.: Fmd: Børge Dahl, Herskindsgade 9, 9000 Aalborg, 98 12 84 92.

Kontor: Sofiendalsvej 80, 9200 Aalborg SV, tlf. 98 18 58 18. Åbent torsdage 12-17. Åbent for kammeratligt samvær torsdag 14-17.

Århus afd.: Fmd. Wilfred Thomsen, V. Stuckenbergsvej 25 st, 8210 Aarhus V, tlf. 86 10 41 25.

Kass. Carlo Hansen, Randersvej 518, 8380 Trige, Tlf. 86 23 17 35.

Centrets adresse: Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. 86 16 91 18 i åbningstiden: Tirsdag og torsdag kl. 10-12.

LANDSFORENINGEN GESTAPOFANGERNE

Fmd.: J.E. Finderup, Bernadotteparken 57, 4000 Roskilde, tlf. 46 35 39 11.

Kass.: Else Bentzen, Nørre Boulevard 62, 8900 Randers, tlf. 86 42 69 61, Giro 207 13 04.

Randers afd.: Fmd.: Frode Greve Rasmussen, Lyngdalvej 18, 8500 Grenå. 86 30 90 76.
Kass.: Ejnar Hulten, Møllevej 69, Hornbæk, 8900 Randers. 86 41 81 81.

Sjællands afd.: Fmd.: Børge Olesen, Bernadotteparken 4, Himmelev, 4000 Roskilde, 42 36 15 22.

Kst. Kass.: Jytte Gajhede, Vejlands Allé 95, 2300 København S, 31 58 16 55.
Giro 170 30 72.

Århus afd.: Fmd. Edith Johansen, Sandkåsvvej 2, 8210 Aarhus V, tlf. 86 15 73 15.

Kass.: Henning de Place, Jordbrovej 23, 8200 Århus N, 86 10 17 41, giro 1 27 64 92.

FORENINGEN AF GESTAPOFANGER FRA BESÆTTELSEN

Fmd.: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. 42 48 56 74.

Kass.: Salle Fischermann, Toftekærsvvej 28 C, 2820 Gentofte. 31 65 89 90.

HANNOVER-STÖCKEN

Fmd.: Peter Møller Madsen, Sjøelør Boulevard 12, 2.tv., 2450 Kbh. SV. 31 16 60 98.

Kass.: Carl Adolf Sørensen, Egernvej 24, 8270 Højbjerg. 86 27 23 47.

HORSERØD

Fmd.: Villy Karlsson, Toftekærsvvej 116, 2860 Søborg. 39 69 86 62.

Kass.: Gertrud Stjernholm Nielsen, Ved Belahøj 23 B, 7. sal. 2700 Brønshøj.

NEUENGAMME-FORENINGEN

Fmd.: Helge Hansen, Hovedgaden 38, 4350 Ugerløse, tlf. 53 48 80 09.

Kass.: Søster Lærche, Immerkær 25, 2.tv., 2650 Hvidovre. 36 75 58 03.

RAVENSBRÜCK-GRUPPEN

Astrid Blumensaadt, Carlsgade 5, 5000 Odense C. 66 12 79 08.

SACHSENHAUSEN-FORENINGEN

Fmd.: Peder Søegård, Amerikavej, 7.4. th., 1756 København V. tlf. 31 23 02 14, 55 44 10 32 eller fax. 31 23 02 14 eller 54 44 10 32.

Kass.: Emmy Eskildsen, Nansensgade 22, 5000 Odense C. 66 11 92 52.

Odense: Evald Lægteskov, Granparken 128, 5240 Odense NØ. 66 10 24 15.

STUTTHOF-FORENINGEN

Fmd.: Helge Kierulff, Kidhøj 10, 2880 Bagsværd. 44 98 11 77.

Kass.: Hertha Berthelsen, Landlystvej 72, 2650 Hvidovre. 36 75 97 13.

THERESIENSTADT-FORENINGEN

Fmd.: Birgit Krasnik Fischermann, Gl. Vartovvej 29 '2 tv., 2900 Hellerup, tlf. 39 62 83 55.

Kass.: Heinz E. Hess, Elverhøjen 1,C, 2730 Herlev. 44 94 44 41.

FRIHEDSFONDENS

POSTADRESSE ER:

Æbeløgade 1, 2. sal, 2100 København Ø. Telefon 39 27 35 00. Åbent tirsdag, onsdag og torsdag kl. 10-15.

FERIEMULIGHEDER:

Anholt: Ejers af De Erhvervshæmmede. 12 senge. Adresse: 4. Maj-huset, 8582 Anholt by. Henv. til S.E.F. Skovvangsvej 220, 8200 Århus N. Telefon 86 16 91 18, i kontortiden eller Knud Poulsen, Julsøvej 380. 8240 Ris-skov, Tlf. 86 17 20 48. Ansøgning om ophold i højsæsonen skriftligt senest den 1. februar.
Kegnæs: Ejers af Kammeraternes Hjælpefond. Se bladets side 2.

»Nors Hovedgård«: Selvejende institution. 12 senge. Adresse: Hindingvej 38, Nors, 7700 Thisted. Henv.: Alex Bindeballe, 97 98 11 95.

Smidstruphytten: Ejers af Foreningen af Gestapofanger fra Besættelsen. 4 senge. Henv. til: Solveig Skjøtt, Dalsø Park 128, 3500 Lille Værlose. 42 48 56 74.